

การยอมรับเทคนิคใหม่ทางการเกษตรของชาวเขาเผ่าม้งที่หมู่บ้านเข็กน้อย

อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

ปริญญานิพนธ์

ของ

ไพโรจน์ ราชพรหมมินทร์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

กุมภาพันธ์ 2520

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตได้พิจารณาปัญหานี้อย่างรอบคอบแล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์

ประธาน

ศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์

กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ส่วาท เสนาณรงค์ และศาสตราจารย์ประสาท
หลักศิลา อย่างสูง ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือในด้าน คำแนะนำ ข้อคิดเห็น และ
ตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนทำให้ผู้วิจัยสามารถทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ
เรียบร้อยด้วยดี

ขอขอบคุณ คณะครูโรงเรียนบ้านหล่มเก่า อำเภอหล่มเก่า ที่ได้ช่วยในการ
สัมภาษณ์ชาวเขา ซึ่งประกอบด้วย คุณจงรัก พจิ คุณพิพัลย์ พาแก้ว
คุณคำเปื้อง จันทรหว่าง คุณพรรณงาม เดชชัยยศ คุณเพ็ญจันทร์ ถาหล้า และ
คุณนพรัตน์ หนูเสริม พนักงานเกษตรโท (ทน.น.) ประจำศูนย์อพยพชาวเขา
หมู่บ้านเข็กน้อย ได้ช่วยเหลือในด้านความสะดวกในการเข้าไปสัมภาษณ์ชาวเขา

ขอขอบคุณ คุณบุญสม จานประทับ ที่ได้ช่วยเหลือในเรื่องการคำนวณค่า
ตัวเลขต่าง ๆ จนสำเร็จ คุณอภิสมัย แห่งสภา ได้ช่วยเหลือในการตรวจแก้ไขและ
เรียบเรียงบทคัดย่อปริญญานิพนธ์ และคุณสุริยา วาทีนุกิจ. ที่ได้ช่วยคัดลอกต้นฉบับ
ก่อนที่จะพิมพ์

ไพโรจน์ ราชพรหมมินทร์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
จุดมุ่งหมายในการค้นคว้า	11
สมมุติฐานในการค้นคว้า	11
ความสำคัญในการศึกษาค้นคว้า	11
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	12
คำนิยามศัพท์เฉพาะ	12
ข้อตกลงเบื้องต้น	13
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการค้นคว้า	14
2 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	22
ประชากรที่ใช้ในการศึกษา	22
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	22
การรวบรวมข้อมูล	22
การวิเคราะห์ข้อมูล	23
3 ผลการศึกษาค้นคว้า	24
ผลการค้นคว้า	24
การยอมรับเทคนิคใหม่ทางการเกษตรของชาวเขา และแหล่งข้อมูลก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง	30
วิธีการที่จะเผยแพร่เทคนิคใหม่ทางการเกษตรที่ ชาวเขาต้องการ	43

ผู้ชาวเขาให้ความไว้วางใจในการแก้ปัญหา	50
ทัศนคติของชาวเขาต่องานของเจ้าหน้าที่	54
4 สรุปและอภิปรายผลการวิจัย	55
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	55
อภิปรายผล	56
ข้อเสนอแนะจากการค้นคว้า	62
ขอบกพร่องในการวิจัย	64
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	65
บรรณานุกรม	66
ภาคผนวก	71

บัญญัติการวาง

ตาราง		หน้า
1	แสดงจำนวนการยอมรับและไม่ยอมรับเทคนิคใหม่ ทางการเกษตรของชาวเขา	26
2	แสดงแหล่งที่ให้ความรู้ทางการเกษตรแก่ชาวเขา	29
3	แสดงวิธีการเผยแพร่เทคนิคใหม่ทางการเกษตรของ เจ้าหน้าที่ชาวเขาตองการ	42
4	แสดงถึงกลุ่มบุคคลที่ชาวเขาให้ความสนใจในการ ที่จะปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ทางการเกษตร	49
5	แสดงถึงทัศนคติของชาวเขาที่มีต่อการทำงานของ เจ้าหน้าที่	53

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

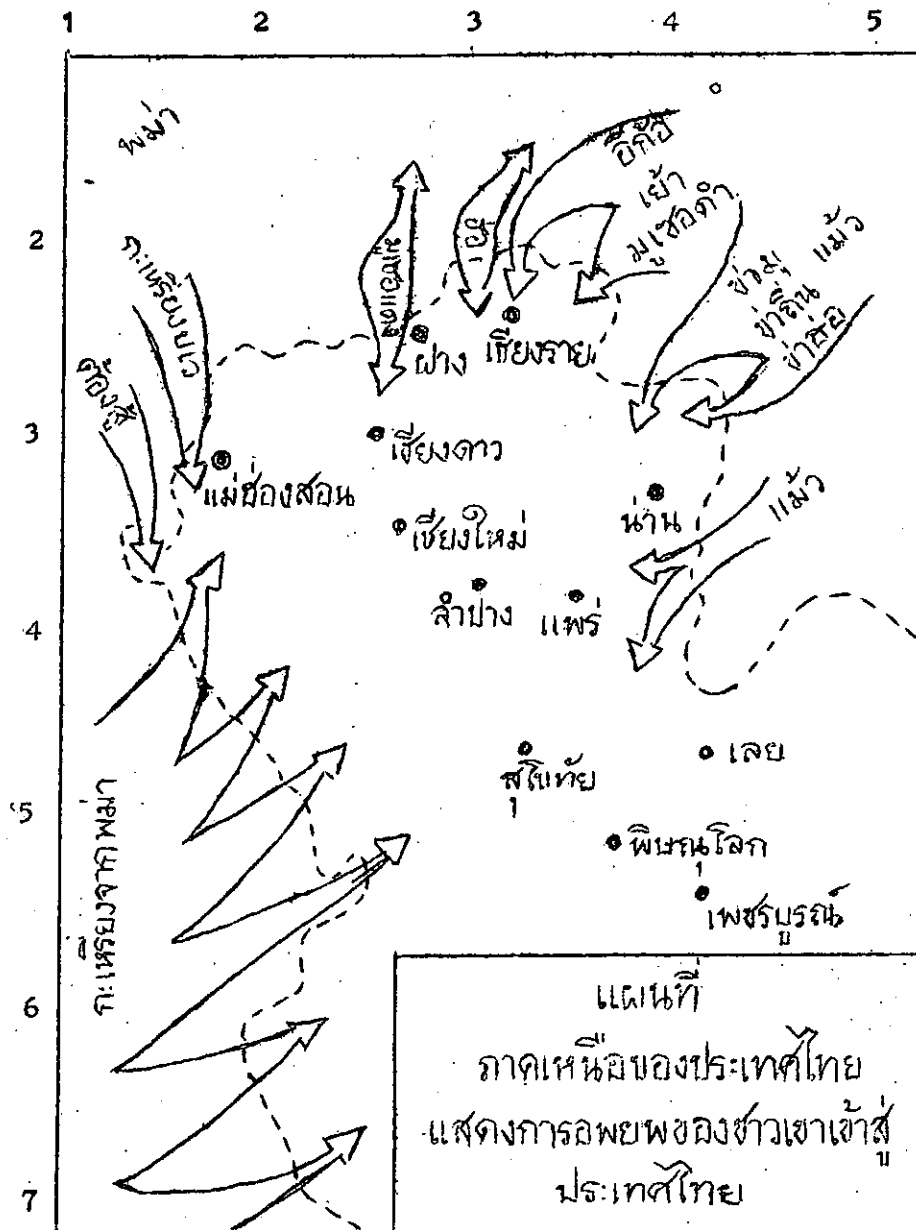
ประเทศไทยทางภาคเหนือตอนบนนั้น มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านสองประเทศด้วยกันคือ ประเทศพม่า และประเทศลาว พรมแดนที่ติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านทั้งสองนั้นล้วนแต่เป็นป่าทึบ มีทิวเขาสลับซับซ้อน ซึ่งเป็นถิ่นที่อยู่อาศัยของชาวเขาหลายพวกหลายเผ่าด้วยกัน ชาวเขาเหล่านั้นจะมีการอพยพเคลื่อนย้ายไปตามที่ต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลาโดยไม่คำนึงว่าจะไปเป็นเขตของประเทศใด แนวทางการอพยพเคลื่อนย้ายมักจะอาศัยแนวสันเขาเป็นเส้นทาง แน่นนอนต้องเป็นถิ่นที่ทุรกันดารยากแก่การที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมืองจะเข้าถึง ประเทศไทยเราก็ประสบปัญหาเช่นเดียวกันเพราะเหตุว่า ทางภาคเหนือของประเทศไทยนั้นสภาพภูมิประเทศก็ประกอบด้วยแนวเขาซับซ้อน การบุกเบิกพื้นที่ทำกินก็ยังมีไม่มาก ดังนั้นจึงยังคงสภาพธรรมชาติดั้งเดิมไว้ได้มาก จึงเป็นสภาพที่เหมาะสมในการจับจองเข้าอยู่อาศัยของชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ดังนั้นเราจึงถือได้ว่าชาวเขาก็เป็นส่วนหนึ่งของภาคเหนือ และถือว่าประชากรนั้นก็เป็นส่วนหนึ่งของประชากรไทย ซึ่งเราก็ได้เรียกพวกชาวเขาเหล่านั้นว่าชาวไทยภูเขา

แนวทางการอพยพเคลื่อนย้ายของชาวเขาเผ่าต่าง ๆ นั้นมีดังนี้คือ

1. ทางทิศตะวันตกของภาคเหนือ ได้แก่ เผ่ากะเหรี่ยง, ตองสั่ว, กะเหรี่ยงบเว ดังนั้นชาวไทยภูเขาเหล่านั้นจะกระจายกันอยู่ตามภูเขาชายแดนทางตะวันตกของประเทศไทย เช่น จังหวัดตาก, แม่ฮ่องสอน และเลยลงมาถึงจังหวัดกาญจนบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ เป็นต้น.

2. ทางทิศเหนือของภาคเหนือ ได้แก่ จีนฮ่อ มูเซอ อีเกอ เย้า มั่ว พวกนี้จะมีการอพยพเคลื่อนย้ายเข้ามาหลายระลอก จึงมีการแตกเป็นหลายกลุ่มหลายแขนงจะกระจายกันอยู่ทั่วไปในที่สูงของทุกจังหวัดในภาคเหนือ

3. ทางทิศตะวันออกของภาคเหนือ ไค้แก๋ แม่น้ำซึ่งอพยพมาจาก
ประเทศลาว และเข้ามาอยู่หนาแน่นในเขตจังหวัดพิษณุโลก เพชรบูรณ์ โดย
ดังได้แสดงไว้ในแผนที่

* ² ~~1~~ : Gordon Young, The Hill Tribes of Northern Thailand
(Bangkok, The Siam Society, 1962)

ชาวเขาเหล่านี้เราสามารถแยกออกเป็น 2 ตระกูลด้วยกัน คือ

1. พวกทิเบต - พม่า (Tibeto-Burman) พวกนี้สืบเชื้อสายมาจากพวกโลโล-โนสุ (Lolo - Nosu) และมีลักษณะแสดงให้เห็นว่าได้รับอิทธิพลของชนชาติทิเบตอยู่มาก ชาวเขาซึ่งมีเผ่าพันธุ์เดียวกับพวกนี้คือ อักกอ ลีซอ มูเซอ และกะเหรี่ยง พวกมูเซอและกะเหรี่ยงยังได้แบ่งแยกเผ่าพันธุ์ย่อยลงไปอีก สำหรับพวกมูเซอนั้นประกอบด้วย มูเซอคำ มูเซอแดง มูเซอซี มูเซอเซละ ส่วนพวกกะเหรี่ยงนั้นประกอบด้วยกะเหรี่ยงปวย๋ กะเหรี่ยงสกอ กะเหรี่ยงมเว และตองสู

2. พวกจีนเคิม (Main Chinese) ชนชาติในตระกูลจีนเคิมนี้มีความใกล้ชิดกับชนชาติจีนเป็นอย่างมาก ชาวเขาซึ่งมีเผ่าพันธุ์เดียวกันกับชนพวกนี้ได้แก่ แม้วและเย้า (ซจ๊กภัย, 2518 : 6 - 7)

สำหรับทางด้านจำนวนประชากรของชาวเขานั้นแต่เดิมมายังไม่ได้มีการสำรวจจริงจัง เพียงแต่ประมาณจำนวนคร่าว ๆ ว่า ควรจะมีเท่านั้นเท่านั้น แม้แต่ในปัจจุบันจำนวนชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ยังมีได้รวมอยู่ในการสำรวจสำมะโนประชากรของประเทศ แต่ประเทศไทยเราเคยขอความช่วยเหลือจากองค์การสหประชาชาติในการสำรวจจำนวนประชากรชาวเขา และตัวเลขที่แท้จริงเกี่ยวกับการปลูกลงในประเทศไทย จากการสำรวจของคณะกรรมการซึ่งได้ดำเนินการในปี พ.ศ. 2508 - 09 ปรากฏว่ามีประชากรชาวเขาในภาคเหนือของประเทศไทยทั้งสิ้นประมาณ 275,249 คน โดยแบ่งเป็นเผ่าต่าง ๆ ดังนี้

เผ่า	จำนวนประชากร	
แม้ว	53,031	คน
เย้า	16,119	คน
มูเซอ	15,994	คน
ลีซอ	9,440	คน
อักกอ	6,442	คน

เผ่า	จำนวนประชากร	
กะเหรี่ยง	123,380	คน
อื่น ๆ	50,843	คน

(คณะสำรวจสหประชาชาติ, 2511 : 11 - 13)

ชาวเขาเหล่านี้นิยมตั้งบ้านเรือนในบริเวณที่มีความสูงตั้งแต่ 3,000 ฟุตขึ้นไป และส่วนมากแล้วหมู่บ้านมักจะตั้งอยู่ใกล้ลำธาร เพื่อสะดวกในการนำน้ำมาบริโภคมากกว่าสาเหตุนั้น แต่ชอบโยกย้ายบ้านเรือนอยู่เสมอ ดังนั้นการก่อสร้างบ้านเรือนจึงมีค้อยจะมั่นคงนัก และในเวลาที่ย้ายบ้านเรือนก็จะนำเอาสิ่งของที่จำเป็นจริง ๆ เท่านั้นติดตัวไปด้วย อะไรที่ไม่สามารถจะเอาไปได้ก็มักจะเผาทิ้งเสีย หรือยกให้ญาติพี่น้องของตัวที่มีได้โยกย้ายไปด้วย

อาชีพของชาวเขาส่วนใหญ่แล้วก็ทำการเกษตรกรรม โดยเฉพาะการเพาะปลูก วิธีการเพาะปลูกของชาวเขาจะเป็นแบบทำไร่เลื่อนลอย ย้ายที่ทำการเพาะปลูกไปเรื่อย ๆ มีการโค่นถาง ทำลายป่าลงแล้วทำการเพาะปลูก ประกอบกับว่าพื้นที่ลาดชันปล่อยหน้าดินให้วางเปล่า ทำการเกษตรที่ผิดหลัก ขาดการบำรุงรักษาดิน จึงทำให้ดินเสื่อมคุณภาพลงอย่างรวดเร็ว มีการปลูกพืชชนิดเดียวซ้ำซาก เมื่อเพาะปลูกได้ 4 - 5 ปี ผลผลิตที่ได้จะต่ำลงเรื่อย ๆ จนกระทั่งว่าไม่คุ้มกับแรงงาน จากนั้นก็จะเริ่มทิ้งบริเวณไร่เก่าให้รกร้างแล้วไปเสาะหาแหล่งอื่นโค่นป่าตัดต้นไม้ก็อย่างที่ยังบรรพบุรุษเขาเคยทำ ซึ่งเราถือว่าเป็นการทำลายป่าต้นน้ำลำธารไปอย่างหนึ่ง

นอกจากปัญหาการทำไร่เลื่อนลอยแล้ว ปัญหาเรื่องดินเป็นปัญหาใหญ่อีกปัญหาหนึ่ง ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อความก้าวหน้าของโครงการพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาของรัฐบาล (Dr. Geddes, 1965 : 30) ซึ่งดินนี้เป็นพืชที่ชาวเขารู้จักเพาะปลูกกันมานานแล้วจนยึดเป็นอาชีพของเขาได้อย่างหนึ่ง ในดินมีทั้งปลูกสำหรับบริโภคเองและเป็นสินค้าเพื่อแลกเปลี่ยนกับอาหารและเครื่องนุ่งห่ม เพราะเหตุที่ชาวเขาปลูกพืชอาหารไม่เพียงพอต่อการบริโภคตลอดปี แต่ก็ไม่สามารถที่จะประเมินได้ว่าชาวเขาลดดิน

โคปีละเท่าไร จากการสำรวจของคณะกรรมการปราบปรามยาเสพติดให้โทษเมื่อปี 2509 ปรากฏว่าพื้นที่ที่ใช้ในการปลูกฝิ่นทั้งหมดของชาวเขามีสำนวนประมาณ 112,000 ไร่ ในพื้นที่ 1 ไร่ จะให้ผลผลิตประมาณ 1.3 กิโลกรัม ดังนั้นในปีหนึ่ง ๆ ชาวเขาจะผลิตฝิ่นได้ประมาณ 145 ตัน (คณะกรรมการปราบปรามยาเสพติดให้โทษ, 2510 : 12) ซึ่งฝิ่นเหล่านี้ได้แพร่กระจายออกไปสู่ส่วนต่าง ๆ ของประเทศ และเลยออกไปถึงต่างประเทศด้วย ดังที่ปรากฏเป็นข่าวอยู่บ่อย ๆ และเป็นที่ทราบกันดีในนามของฝิ่นจากสามเหลี่ยมทองคำ ปัญหาเหล่านี้ได้ลามมาถึงความปลอดภัยทางชายแดนด้วย เนื่องจากชาวเขาสวนใหญ่อาศัยกระจัดกระจายอยู่ตามบริเวณชายแดน ซึ่งเป็นท้องถิ่นทุรกันดาร เจ้าหน้าที่มีน้อยไม่สามารถจะควบคุมได้ทั่วถึง การกระทำบางอย่างของชาวเขาได้ก่อให้เกิดปัญหาความปลอดภัยทางชายแดนขึ้น อาทิเช่น การค้ายาเสพติด การลักลอบค้าของเถื่อน การลักลอบอพยพข้ามแดน เป็นต้น (ขจิตภัย, 2515 : 116) นอกจากนี้แล้วปัญหาอีกอย่างหนึ่งคือ ปัญหาทางค่านิยมและการเมือง เนื่องจากว่าชาวเขามีประเพณี วัฒนธรรม และภาษาเป็นของตัวเอง ประกอบทั้งแยกตัวเองอยู่ต่างหาก ทำให้มีปัญหาในเรื่องการปกครอง อพยพเร่ร่อนไปเรื่อย ๆ ชาวเขาในภาคเหนือของประเทศไทยไม่มีประวัติศาสตร์ที่บันทึกไว้เป็นหลักฐานแน่นอน เป็นแต่เพียงได้รับการบอกเล่าสืบต่อกันมาในเรื่องการอพยพ และบริเวณที่อยู่อาศัยของพวกตนในอดีต หรือได้หลักฐานที่อ้างอิงจากหนังสือเก่า ๆ ของชนชาติที่มีความเจริญแล้ว เช่น จีน ญี่ปุ่น พม่า มอญ เขมร และไทย ก็พอที่จะได้ข้อมูลบ้าง ตลอดระยะเวลา 2,000 ปี ผ่านมา พวกชาวเขาไม่ได้แยกตัวเองโดยการอยู่โดดเดี่ยวอย่างแท้จริง โชคชะตาของชนพวกนี้ได้เชื่อมโยงกับโชคชะตาของชนชาติที่มีอำนาจเหนือกว่าในส่วนภูมิภาคนี้ในลักษณะต่าง ๆ (ชมรมศึกษาและวิจัยชาวเขา, 2512 - 15 : 311)

ทางรัฐบาลได้เล็งเห็นปัญหาและความยุ่งยากที่จะตามมาเหล่านี้แล้ว จึงได้พยายามหาทางแก้ไข จึงได้เกิดโครงการของหน่วยงานต่าง ๆ และที่เป็นหน่วยงานใน

พระบรมราชานุเคราะห์ขึ้นหลายหน่วยงาน ซึ่งมีเป้าประสงค์ส่วนใหญ่แล้วคล้าย ๆ กัน
เช่น

พัฒนาสังคมและเศรษฐกิจสังคมไกลคมนาคมในด้านการอนามัย การ
ศึกษา การเกษตร การอาชีพ การขนส่ง การค้า การตลาดและการสหกรณ์
ป้องกันการตัดไม้ทำลายป่า และต้นน้ำลำธารด้วยการส่งเสริมให้
ทำไร่แบบถาวร แทนการทำไร่แบบเลื่อนลอย

ป้องกันการปลูกฝิ่นด้วยการแนะนำส่งเสริมอาชีพอย่างอื่น ๆ ที่ให้
รายได้เป็นเงินสดเท่าเทียมกับฝิ่น

ดำรงรักษาความสงบสุขตามพื้นที่ชายแดน และไกลคมนาคม ให้
ประชาชนศรัทธาและมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

ดำรงรักษาและสร้างเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่น

พัฒนาและสร้างเสริมแนวความคิดทางทหารเกี่ยวกับการระวังป้องกัน
และคุ้มครองหมู่บ้าน (ชมรมศึกษาและวิจัยชาวเขา, 2512 - 15 : 312)

นพบุรี พันธุ์พายัพ ได้กล่าวว่าการสงเคราะห์และพัฒนาชาวเขาก็ก็น่าเพื่อ

1. ป้องกันการแทรกซึมบอนทำลายของคอมมิวนิสต์
2. เพื่อให้ชาวเขาเป็นกำลังส่วนหนึ่งของชาติ
3. ป้องกันการทำไร่เลื่อนลอย
4. เพื่อมนุษยธรรมในฐานะมนุษยชาติ

(นพบุรี, 2511 : 1)

เนื่องจากชาวเขาอยู่ไกลคมนาคม ตั้งบ้านเรือนอยู่ตามป่าตามเขา กระจุก-
กระจาย ทำให้ชาวเขาขาดการศึกษา มีปัญหาทางด้านการอนามัย และขัดสนยากจน
ดังนั้นในการที่รัฐบาลจะเข้าไปช่วยเหลือจะให้ได้ผลรวดเร็วพบปัญหามาเป็นไปมิได้ ใน
การดำเนินงานพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย
ได้ดำเนินงานตามโครงการพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาระยะ 5 ปี (2510 - 2514)

ซึ่งได้รับอนุมัติจากทางสภาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติให้ดำเนินการได้ (กรมประชา -
สงเคราะห์, 2513 : 5) จึงได้จัดตั้งนิคมสงเคราะห์ชาวเขาขึ้น โดยการคัดเลือก
พื้นที่เหมาะสมบนภูเขาทางภาคเหนือ แล้วชักจูงสนับสนุนให้ชาวเขาที่อยู่กระจัด-
กระจายมารวมกลุ่มกันเป็นหมู่บ้าน ให้ทำการประกอบอาชีพเป็นหลักแหล่งถาวรซึ่งมีอยู่
4 แห่งด้วยกัน คือ

1. คอยมูเซอ ในท้องที่จังหวัดตาก
2. คอยเชียงดาว ในท้องที่จังหวัดเชียงใหม่
3. คอยมอนแสนใจ ในท้องที่จังหวัดเชียงราย
4. ภูมโล ในท้องที่เขตติดต่อสามจังหวัด คือ เพชรบูรณ์ พิษณุโลก

และเลย

โดยเฉพาะในเขตของนิคมสงเคราะห์ชาวเขา ภูมโล ประชากรเป็น
ชาวเขาเผ่ามั่วทั้งสิ้น ซึ่งดำรงงานก็ดำเนินไปด้วยดี แต่ก็มีได้มีการประเมินผลงาน
กันแต่อย่างใด งานโครงการแรกก็คือ ตัดถนน จากอำเภอหล่มเก่า เพราะเป็นทาง
ที่สะดวกที่สุดและมีเส้นทางเดินเท้าอยู่ก่อนแล้ว ผ่านหมู่บ้านวังบาล หมู่บ้านเหมืองแบ่ง
เพียงสองหมู่บ้านเท่านั้นพอพ้นจากนั้นจะเป็นทางทอดชันขึ้นสู่ที่ทำการนิคมสงเคราะห์
ชาวเขา ตั้งอยู่ที่หมู่บ้านทับเบิก ซึ่งเป็นหมู่บ้านมั่ว โครงการต่อมาคือสร้างสถานี
อนามัย มีพนักงานอนามัยประจำตลอดเวลา สร้างโรงเรียนประถมศึกษาตอนต้นเพื่อ
สอนภาษาไทย และปลูกฝังแนวความคิดค่านิยมอื่น ๆ เท่าที่ทางราชการต้องการ แต่
ยังมีได้มีการแบ่งสรรที่ดินให้อยู่กันแบบถาวร ก็ยังเดือดร้อนกับประเทศไทยถูกแทรกแซงจาก
พวกคอมมิวนิสต์ ซึ่งฝ่ายตรงข้ามพยายามโฆษณาชวนเชื่อที่จะจูงเอาชาวเขาเข้าไป
เป็นพวกและให้เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐบาล มีการลอบโจมตีเจ้าหน้าที่ และในที่สุดได้รอบเข้า
วางเพลิงเผาที่ทำการนิคมสงเคราะห์ชาวเขา ทำให้ชาวเขาแตกกระจายไปตาม
แหล่งต่าง ๆ ทางรัฐบาลจึงได้ตั้งศูนย์อพยพชาวเขาขึ้น โดยมีหน่วยงานของ
กอ.รม.น. ร่วมรับผิดชอบ ศูนย์อพยพชาวเขาแห่งนี้ ตั้งอยู่ที่บ้านเข็กน้อย หมู่ที่ 17
ตำบลน้ำซุน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ แต่เนื่องจากว่า ตำบลน้ำซุนมีพื้นที่

กว้างขวาง การปกครองไม่ทั่วถึง จึงได้ตั้งตำบลแยกการปกครองออกมาอีก ปัจจุบัน
บ้านเข็กน้อย อยู่หมู่ที่ 6 ตำบลแคมป์สน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

ซึ่งมีเจ้าหน้าที่เข้าไปดำเนินงานและประสานงานดังนี้

1. เจ้าหน้าที่ศูนย์พัฒนาและส่งเสริมชาวเขา จังหวัดเพชรบูรณ์
2. เจ้าหน้าที่หน่วยส่งเสริมชาวเขา บ้านเข็กน้อย ต. แคมป์สน
อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์
3. เจ้าหน้าที่จังหวัดและอำเภอที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตาม

โครงการ

เนื่องจากว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมใหม่ของชาวเขาเหล่านั้น
จึงทำให้มีปัญหาทางด้านการประกอบอาชีพขึ้น เพราะ

1. ผิดกับความเคยชิน แต่ก่อนนั้นเคยอยู่แต่ในพื้นที่ระดับสูง ซึ่งลักษณะ
ทางภูมิอากาศแตกต่างจากที่เป็นอยู่ปัจจุบัน ดังนั้นการประกอบอาชีพโดยเฉพาะการเกษตร
จะทำแบบสบายเหมือนเดิม คือ ไม่ต้องรดน้ำไม่ได้เพราะไม่มีน้ำค้างตลอดทั้งปีเหมือนใน
ที่สูง

2. ถูกจำกัดให้อยู่เป็นหลักแหล่งมีพื้นที่เพาะปลูกจะทำแบบเลื่อนลอยไม่ได้
และที่สำคัญ คือไม่ให้ปลูกฝิ่นเลย ซึ่งเป็นพืชที่เขาถนัดและเคยยึดเป็นอาชีพอยู่แล้ว เมื่อ
ปลูกพืชชนิดอื่น ผลที่ได้เป็นเงินสัปดาห์ไม่เท่ากับการปลูกฝิ่น ชาวเขาบางส่วนจึงไม่พอใจ

ดังนั้นชาวเขาจะต้องเกิดความรู้สึกว่าต้องการความช่วยเหลือในด้านคำแนะนำ
หรืออุปกรณ์บางอย่าง ซึ่งในด้านการให้ความช่วยเหลือนั้น ทางรัฐบาลก็ได้จัดกระทำ
อยู่ในรูปของการส่งเจ้าหน้าที่ไปให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำ ตลอดทั้งมีอาสาสมัคร
ซึ่งเป็นนิสิต นักศึกษา เป็นครั้งคราวแต่ก็กระทำไม่ได้สม่ำเสมอ เพราะอาสาสมัคร
เหล่านั้นขาดความรู้ ความเข้าใจบางอย่าง จึงทำให้การช่วยเหลือได้ผลไม่สมบูรณ์
ดังที่เราทราบกันอยู่แล้วว่า ชาวเขานั้นอาชีพส่วนใหญ่ได้แก่การทำการเกษตร ซึ่งได้
แก่การปลูกพืช และการเลี้ยงสัตว์ พืชที่สำคัญได้แก่ ฝิ่น ข้าว ข้าวโพด และพืชไร่

อื่น ๆ อีกเล็กน้อย สัตว์ที่เลี้ยงไว้ เช่น ม้า เพื่อใช้เป็นพาหนะที่เลี้ยงไว้เป็นอาหาร เช่น สุนัข และไก่ ส่วนวิธีการในการทำเกษตรกรรมมีทั้งแบบดั้งเดิม (Primitive) เป็นการเผาป่าเพื่อหยอดหรือหว่านเมล็ดพืชที่ตัวทองการอย่างง่าย ๆ ชาวการดูแลรักษา ผลที่ได้จึงไม่แน่นอน ซึ่งขึ้นอยู่กับธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่ และอีกแบบหนึ่งก็เป็นแบบ ยังชีพ (Subsistence) เป็นวิธีการที่ดีขึ้นกว่าแบบดั้งเดิมบ้าง แต่ก็ยังมีการไถน ต้นไม้ทำลายป่าอยู่อย่างเดิม มีการเพาะปลูกที่มีระเบียบเอาใจใส่บ้างเล็กน้อย ถึงอย่างไรก็ตามพวกชาวเขาเหล่านั้นก็ยังยึดถือปฏิบัติกันอยู่บ้างคือ มีไร่อยู่ 2 แห่ง ซึ่งอีกแห่งหนึ่งมักจะอยู่ห่างไกลจะเป็นไร่ปลูกฝิ่น ซึ่งชาวเขาจะทุ่มความสนใจมาสู่ไร่แห่งนี้ มากกว่าส่วนทางฝ่ายรัฐบาลก็พยายามทำให้ชาวเขาเลิกปลูกฝิ่นเสีย ดังนั้นเมื่อเราส่ง เจ้าหน้าที่ ไปให้คำแนะนำช่วยเหลือ ก็ต้องให้คนที่มีความรู้ทางด้านเกษตร โดยการ นำวิทยากรและเครื่องมือทางการเกษตรเข้าไปเกี่ยวข้อง เพราะจะได้ทำให้ชาวเขามีความรู้ทางด้านเกษตร ทำการเกษตรที่ถูกต้องวิธี ผลผลิตก็จะเพิ่มขึ้น เป็นการ ป้องกันการเคลื่อนย้ายที่ทำกินน้อย ๆ ของชาวเขาได้ และสามารถป้องกันการปลูกฝิ่น ของชาวเขาได้ ถ้าหากว่าพืชผลชนิดอื่นให้ผลผลิตมีค่าสูง วิทยากรและเครื่องมือ เหล่านั้น นับเป็นของใหม่สำหรับชาวเขา ในการที่จะแพร่กระจายแนวความคิดใหม่ และความรู้ใหม่เข้าไปสู่สังคมใดสังคมหนึ่ง วิธีการที่จะใช้ได้ผลดีย่อมไม่เหมือนกัน ด้วยสาเหตุที่ว่าทุกแห่งย่อมมีความแตกต่างกันในเรื่องโครงสร้างภายในสังคมนั้น จึง ทำให้ผู้วิจัยอยากทราบว่าเราควรทำอย่างไรในการช่วยเหลือชาวเขาในค่านนี้ จึงจะ ทำให้การแนะนำของเจ้าหน้าที่เป็นที่ยอมรับและนำไปปฏิบัติจนเกิดประโยชน์ตามที่ทาง รัฐบาลต้องการ หรือว่าเรามีข้อบกพร่องอะไรตรงไหน จะแก้ไขอย่างไรบ้าง เพราะ การให้คำแนะนำนั้นเป็นของภายนอกที่เราเข้าไปสู่สังคมของเขา ย่อมจะมีปฏิกิริยา เกิดขึ้นจากฝ่ายผู้รับ ทั้งในทางต่อต้านและการยอมรับ

จุดมุ่งหมายในการค้นคว้า

1. ✓ เพื่อศึกษาถึงแหล่งที่มาแห่งข้อมูล (Sources) ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเทคนิคทางการเกษตรของชาวเขา
2. เพื่อศึกษาถึงวิธีการกระจายเทคนิคใหม่ทางการเกษตรไปสู่ชาวเขา
3. เพื่อศึกษาถึงความต้องการของชาวเขาที่เกี่ยวกับคำแนะนำทางด้านการเกษตร
- ④ เพื่อศึกษาถึงการยอมรับหรือไม่ยอมรับเทคนิคใหม่ทางการเกษตรของชาวเขา

สมมุติฐานในการค้นคว้า

1. ✓ แหล่งที่จะให้ความรู้แก่ชาวเขามากที่สุด จะเป็นเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องมากกว่าแหล่งอื่น ๆ -
2. ✓ การเปลี่ยนแปลงเทคนิคทางการเกษตร จะเริ่มจากผู้ที่ยอมรับก่อนแล้วจึงแพร่กระจายออกไป
3. 22. ในเรื่องการให้คำแนะนำแก่ชาวเขานั้นวิธีที่ได้ผลดี คือวิธีการทำแปลงสาธิต และการสาธิต

ความสำคัญในการศึกษาครั้งนี้

1. ทำให้ทราบว่าแหล่งใดเป็นแหล่งที่ให้ความรู้ในด้านการเกษตรแก่ชาวเขามากที่สุด
2. จะได้ทราบวิธีการในการแพร่กระจายเทคนิคใหม่ทางการเกษตรไปสู่ชาวเขา
3. จะได้ทราบความต้องการในด้านการเกษตรของชาวเขาในท้องถิ่น

4. เป็นแนวทางของรัฐบาลในการที่จะให้ความช่วยเหลือและการพัฒนา ชาวเขาในแหล่งอื่นๆ

5. เป็นแนวทางส่งเสริมความร่วมมือและความเข้าใจอันดีอีกทั้งเป็นการ ขจัดปัญหาอันเกิดจากชาวเขา

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. จะทำการศึกษาชาวเขาที่ศูนย์อพยพชาวเขา บ้านเข็กน้อย หมู่ที่ 6 ตำบลแคมป์สน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ จุดพิกัด Q.B. 101596 จำนวน 197 หลังคาเรือน 246 ครอบครัว ประชากร 1,473 คน

2. ตัวแปรที่จะทำการศึกษาได้แก่ เทคนิคใหม่ ๆ ที่ใช้ในการเกษตร ของชาวเขา

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. เทคนิคใหม่ ๆ ทางการเกษตร หมายถึง การทำการเกษตรโดย
 - 1.1 การเตรียมที่ดินและคอกสัตว์อย่างถูกต้องและมีการใช้อุปกรณ์
 - 1.2 การคัดเลือกพันธุ์พืชและสัตว์ที่ให้ผลทางเศรษฐกิจอย่างคุ้มค่า
 - 1.3 การกำจัดวัชพืชเป็นระยะ และการป้องกันโรคระบาดสัตว์
 - 1.4 ใช้ยาปราบศัตรูพืชฉีดเป็นระยะตามกำหนดอายุของยา และ

ชนิดของศัตรูพืช

- 1.5 ใช้ปุ๋ยบำรุงดินโดยปฏิบัติตามเกณฑ์การใช้ปุ๋ย
- 1.6 การเก็บและรักษาพันธุ์พืชและผลผลิตอย่างถูกต้อง
- 1.7 การรู้จักใช้เครื่องทุ่นแรงในการเกษตร
- 1.8 การรู้จักให้อาหารที่เป็นประโยชน์ต่อสัตว์

2. เทคนิคเก่า หมายถึง วิธีการทำการเกษตรของชาวเขาแบบเดิม ก่อนที่จะมีการเปลี่ยนแปลง โดยมีเจ้าหน้าที่หรืออื่น ๆ แนะนำ เช่น

2.1 การไม่รู้จักใช้ปุ๋ย

2.2 การเลี้ยงสัตว์แบบปล่อยไม่สนใจดูแล

2.3 ไม่รู้จักการคัดเลือกพันธุ์พืชและสัตว์

2.4 ไม่รู้จักป้องกันโรคระบาดของพืชและสัตว์

2.5 ไม่มีการใช้เครื่องทุ่นแรง

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ในการวิจัยถือว่า การเกษตรแบบเดิมของชาวเขานั้นดำเนินมาก่อนที่จะมีเจ้าหน้าที่เข้าไปเผยแพร่เทคนิคใหม่ ๆ

2. การเปลี่ยนแปลงใด ๆ ทางเกษตรของชาวเขา ถือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงหลังจากได้รับคำแนะนำและการช่วยเหลือ

บริเวณที่ทำการศึกษาค้นคว้า

ศูนย์อพยพชาวเขา ตั้งอยู่ที่บ้านเข็กน้อย หมู่ 6 ตำบลแคมป์สน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ จุดพิกัด Q.B. 101594 ห่างจากถนนสายที่ 12 (พิษณุโลก - หล่มสัก) กิโลเมตรที่ 92 - 94 ประมาณ 1,000 เมตร ประชากรเป็นชาวเขาเผ่าแม้วทั้งหมด อพยพมาจากเขตท้องที่ของจังหวัดเพชรบูรณ์ พิษณุโลก เลย จำนวนประชากรทั้งสิ้น 197 หลังคาเรือน 246 ครอบครัว 1,473 คน

ลักษณะทางภูมิศาสตร์

เป็นภูเขาสูงจากระดับน้ำทะเล 700 เมตร

ความลาดชัน 30 องศา

อุณหภูมิเฉลี่ย $18^{\circ} - 25^{\circ} C$

ปัจจุบันพื้นที่จักรวรรให้ชาวเขาทำประโยชน์โดยมีหลักแบ่งเขตอย่างถาวร ซึ่งชาวเขาใช้ปลูกพืชไร่ ประมาณ 1,747 ไร่ 2 งาน และอาจขยายพื้นที่เพื่อการเกษตรนี้ออกไปอีกอีกประมาณ 5,500 ไร่

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการแพร่กระจายและการยอมรับแนวความคิดใหม่ของประชาชนนั้น ได้มีงานวิจัยมากมายทั้งของต่างประเทศและของในประเทศ เอกสารเหล่านี้พอจะสรุปได้ดังนี้

เลนส์ก (Lenskj; 1974 : 38 - 39) ให้ความเห็นว่า การเปลี่ยนแปลงทางเทคนิควิทยานั้นจะต้องใช้เวลานาน ตั้งแต่การประดิษฐ์คิดค้นจนเกิดการยอมรับสิ่งนั้น ๆ ในแต่ละชุมชน ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดก็คือในยุคโบราณไม้และหินเป็นวัตถุที่ใช้เป็นเครื่องมือทำกินและประหัดประหารกัน ตลอดจนในช่วงเวลาอันยาวนานต่อมาได้มีการค้นพบแร่โลหะ จึงนำมาใช้ในการทำเครื่องมือต่าง ๆ และปัจจัยสำคัญที่เป็นพื้นฐานของการวิวัฒนาการนั้น ๆ กล่าวคือ การค้นพบ การประดิษฐ์ การคิดแปลง และการแพร่กระจาย

จากความเห็นของเลนส์ก เขาเชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงควรจะค่อยเป็นค่อยไป และให้การเปลี่ยนแปลงนั้นค่อย ๆ เกิดขึ้นในสังคมนั้นเอง เป็นแบบวิวัฒนาการ

แบทเทน (Batten; 1957 : 5 - 7) ได้กล่าวว่าจากประสบการณ์ในการศึกษาชุมชนของแอฟริกาใต้ให้บทเรียนไว้คือ

1. คนในชุมชนยอมรับเอาเครื่องมือเครื่องมือไปใช้เป็นจำนวนมาก แต่วิธีการแผนใหม่ที่มีประสิทธิภาพไม่ได้รับเข้าไปปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติอันล้าสมัย

2. โดยทั่วไปนั้นสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ เมื่อนำมาปฏิบัติแล้วจะเกิดผล
ทันที แต่ขณะเดียวกันผู้ที่ชอบต่อต้านการเปลี่ยนแปลงจะไม่ชอบอย่างยิ่ง คนพวกนี้มัก
มีอายุและเป็นที่เคารพนับถือของคนในชุมชนมาก่อน ดังนั้น ความสับสนก็จะเกิดขึ้น
เพราะฉะนั้นการนำสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ เจิงเทคนิควิทยาจากภายนอกเข้าไปในชุมชน
จะเป็นตัวทำให้เกิดความรู้สึกอึดอัดของคนในชุมชน เพราะมันเป็นตัวทำลายความเชื่อ
และค่านิยมเก่า ๆ

มงคล กานธานินทร์ (มงคล; 2518 : 13) ได้เสนอข้อคิดเห็นดังนี้
"การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ซึ่งจะต้องมีเหตุและแหล่งของการเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ
การเปลี่ยนแปลงนั้นเริ่มจากกลุ่มสมาชิกภายในกลุ่มหรือเริ่มจากบุคคลภายนอกกลุ่มนำ
ความรู้สึกรู้สึกคิดและวิธีการปฏิบัติต่าง ๆ อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของชุมชนหรือ
เนื่องมาจากทั้งสองแหล่งนั้นกระทำการพร้อม ๆ กัน" และเขายังได้ชี้ให้เห็นว่า
แหล่งแห่งการเปลี่ยนแปลงจากภายนอกควรจะสอดเข้าไปเกี่ยวข้องกับวิถีการประกอบ
อาชีพการเกษตรของชาวบ้านอย่างจริงจังหรือไม่ หรือควรถือนโยบายอย่างเสรีนิยม
ที่ว่ารัฐบาลไม่ควรสอดเข้าไปในกิจการของชาวบ้าน ควรปล่อยให้เขามีอิสระในการ
ดำเนินงาน เพราะการยอมรับสิ่งใดนั้นเป็นไปตามขบวนการธรรมชาติของเหตุ
และผล

สุพัทธา สุภาพ (สุพัทธา; 2515 : 149) กล่าวว่า ความเจริญของ
ชนบทอยู่อยู่กับที่หรือเป็นไปได้น้อยมาก เพราะชาวชนบทไปเน้นเรื่องการทำตัวให้เข้า
กับธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม ซึ่งหมายถึงตัวบุคคลอื่น ๆ ด้วย มีความเกรงใจกัน
พยายามหลีกเลี่ยงการขัดแย้ง การปฏิบัติต่อกันก็ยึดหลักขนบธรรมเนียมประเพณีแต่
นหลังเป็นหลัก วิทยาการใหม่ ๆ จึงแทรกซึมเข้าไปได้ยาก

ชจักษณ์ บุรุษพันธ์ (ชจักษณ์; 2518 : 13) จากการที่ได้ศึกษาค้นคว้าใน
สังคมชาวเขาทุกเผ่า ความผูกพันกับครอบครัว และความกตัญญูต่อบิดามารดาเป็น
ไปอย่างแน่นแฟ้นมาก ครอบครัวมีหน้าที่รับผิดชอบทุกด้าน คือเป็นสถาบันทางสังคม
และเศรษฐกิจ การผลิต การศึกษา เพศ พิธีทางศาสนา และการพักผ่อนหย่อนใจ

ทั้งครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวผสม หัวหน้าครอบครัวเป็นผู้ได้รับการเคารพและเป็นใหญ่ในกิจกรรมต่าง ๆ ของครัวเรือน

มาร์ค (Mark; 1973 : 17) ได้กล่าวว่า ลักษณะนิสัยของชาวแมวมมีความขยันขันแข็ง เนติยวณลาด ซื่อสัตย์

จึงสามารถกล่าวได้ว่า ชาวเขาเผ่าแมวจะยอมรับเอาวิทยาการแผนใหม่ได้มากน้อยเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับหัวหน้าครอบครัวจะเป็นผู้ตัดสินใจเป็นสำคัญ ซึ่งเขาจะต้องพิจารณาหลาย ๆ แง่ เพราะมีความเชื่อถือลัทธิต่าง ๆ มากมาย

เกดเคสส์ (Geddess; 1965 : 3) เสนอแนะว่านโยบายที่ฉลาดที่สุดก็คือ รัฐบาลได้พยายามเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสถาบันที่เป็นจารีต จนกว่าจะมีทางปรับปรุงให้ดีขึ้น หรือแก้ปัญหาสิ่งหนึ่งสิ่งใดได้แน่นอน

สุเทพ สุนทรเกสส์ (สุเทพ; 2511 : 270 - 274) ได้พบว่า ปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาเปลี่ยนแปลงสิ่งใหม่ ๆ ในหมู่บ้านว่าเป็นเพราะชาวบ้านแตกแยกความเห็นกันเป็น 3 ประเภท คือ

ประเภทที่ 1 เป็นชาวบ้านที่พอใจสภาพความเป็นอยู่ที่มีมาแต่เดิม ไม่กระตือรือร้นที่จะทำอะไรใหม่ขึ้นมาให้ดีกว่าที่เคยทำอยู่ ไม่อยากลงมือทำงานอะไรที่แปลกใหม่

ประเภทที่ 2 เป็นชาวบ้านที่รู้สึกในความชักชวนของของความเป็นอยู่ในปัจจุบัน แต่คิดแก้ไขด้วยตนเองไม่ได้ หากมีคนที่เหมาะสมมาช่วยคิดแก้ไขให้ก็ยินดีให้ความร่วมมือ แต่ถ้ามัวแต่ใครมาแนะนำก็ไม่สามารถริเริ่มการกระทำเองได้

ประเภทที่ 3 ชาวบ้านพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นกว่าเดิม อาจรู้จักคิดหาวิธีเองได้บ้างหรือสามารถรับคำแนะนำได้ง่าย ให้ความร่วมมือในการทำงานต่าง ๆ ที่ตนเชื่อว่าจะช่วยให้ชีวิตมีความสุขสบายมากขึ้น

โรเจอร์ (Rogers; 1968 : 149) ได้อธิบายไว้ในขั้นตอนการแพร่ความรู้ของเขาโดยจัดลำดับขั้นตอนเกี่ยวกับกระบวนการที่คนเราแต่ละคนยอมรับแนวความคิดใหม่ หรือนำไปปฏิบัติอย่างไร กระบวนการนี้ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นสังเกตหรือรับรู้ (Awareness) เป็นขั้นที่บุคคลต่างเรียนรู้แนวความคิดหรือการปฏิบัติที่ปรากฏมีความรู้เพียงเล็กน้อย
2. ขั้นความสนใจ (Interest) เป็นขั้นพัฒนาความสนใจในแนวความคิดใหม่ที่ได้รับโดยพยายามแสวงหาข่าวสารเพิ่มเติม
3. ขั้นประเมินผล (Evaluation) เป็นขั้นที่ใช้สมองไตร่ตรองเพื่อชั่งใจว่าคุณค่าที่จะได้รับนั้นเหมาะสมกับตัวเองหรือไม่
4. ขั้นทดลอง (Trial) เป็นขั้นที่นำเอาแนวความคิดหรือวิทยาการแผนใหม่มาทดลองทำดู แล้วประเมินผลการทดลอง เพื่อเป็นแนวทางประกอบการตัดสินใจ

5. ขั้นยอมรับปฏิบัติ (Adoption) ถ้าหากว่าแนวความคิดนั้นสามารถพิสูจน์ได้ผลดีจนเป็นที่ยอมรับและมั่นใจในตัวเองว่าต้องเกิดประโยชน์แน่นอน

เลวิน (Lewin ; 1947 : 5) ได้กล่าวแสดงเหตุผลของการเปลี่ยนแปลงไว้ว่า ก่อนการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ในตัวบุคคลจะเกิดขึ้น บุคคลผู้นั้นจะต้องเป็นผู้ขาดสมดุลย์ในตัวเองเสียก่อนเขาจะต้องเกิดความไม่พึงพอใจต่อสภาพการณ์ต่อธุรกิจตนเองที่เป็นอยู่จะเนื่องด้วยเหตุใดก็ตาม เพราะฉะนั้นกระบวนการเปลี่ยนแปลงก็ต้องเริ่มต้นด้วยลักษณะที่คนเราขาดสมดุลย์ในพฤติกรรม

โรเจอร์ (Rogers ; 1960 : 409 - 410) ได้จัดพวกผู้รับปฏิบัติทั้งหลายออกเป็น 5 พวก คือ

1. พวกผู้นำปฏิบัติ (Innovators) เป็นพวกส่วนน้อยที่เปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมเร็วกว่าเพื่อนชอบเสี่ยงกระทำและเสี่ยงต่อความมั่นคงปลอดภัยจากแนวความคิดใหม่ที่ได้รับมาจากภายนอกระบบสังคมของตน

2. พวกรับปฏิบัติก่อน (Early adoptors) ส่วนมากมักจะเป็นผู้นำท้องถิ่นหรือพวกผู้นำด้านความคิดเห็น เป็นผู้ได้รับความยอมรับนับถือจากคนอื่นหรือในระบบสังคมเดียวกันต่างยอมรับว่าเป็นทัศนคติที่เชื่อถือได้

3. พวกปฏิบัติมาก่อนส่วนใหญ่ (Early Majority) เป็นพวกที่มีความระมัดระวังตัวเองหรือหวั่นกลัวต่อความล้มเหลว ส่วนมากจะต้องรอเฝ้าดูพวกที่ปฏิบัติก่อนเพื่อต้องการพิสูจน์ดูว่า การปฏิบัติตามแนวความคิดใหม่นั้นได้รับผลสำเร็จจริงเป็นผู้ที่ปักใจในความรอบคอบก่อนจะตัดสินใจปฏิบัติตาม

4. พวกปฏิบัติตามหลังส่วนใหญ่ (Late Majority) เป็นพวกที่ขอมระแวงสงสัย จะต้องรอให้เพื่อนบ้านส่วนใหญ่ชักชวน และจะรอให้แนวความคิดใหม่นั้นคนส่วนใหญ่นำไปปฏิบัติตามจนถือเป็นธรรมดาาก่อน

5. พวกไม่รับปฏิบัติ (Laggards) เป็นพวกต่อต้านแนวความคิดใหม่ เป็นผู้ที่มีความเชื่อเก่า ๆ อยู่ในแนวความคิด

คณะอาจารย์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (คณะอาจารย์; 2515 : 51) ได้ศึกษาวิจัยลักษณะบางประการของสถาบันสังคมไทยที่เป็นอุปสรรคต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ทราบข่าวการเคลื่อนไหวใหม่ ๆ ทางด้านการเมือง จากการฟังวิทยุ และอ่านหนังสือพิมพ์มากที่สุด

แสง เสนาณรงค์ (แสง; 2514 : 53 - 54) ศึกษาเกี่ยวกับผู้นำในชนบทไทยพบว่า ผู้นำในหมู่บ้านได้รับข่าวสารเกี่ยวกับแนวความคิดใหม่ ๆ จากวิทยุกระจายเสียงมากที่สุด ผู้นำมีวิทยุเป็นของตนเองร้อยละ 92 ของผู้ตอบคำถาม นอกจากนั้นผู้นำร้อยละ 60 ตอบว่าได้รับข่าวเกี่ยวกับแนวความคิดใหม่จากหนังสือพิมพ์ และหนังสืออื่น ๆ

โกลด์เซน และราลิส (Goldsen and Ralis; 1957 : 6 - 8) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่ทำให้ชาวบ้านรับความคิดใหม่ในหมู่บ้านบางชน อำเภอมโนบุรี กรุงเทพฯ พบว่า

1. สิ่งที่ชาวบ้านจะรับไว้อย่างรวดเร็ว นั่นคือ สิ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและเกิดประโยชน์ในระยะเวลาอันสั้น

2. สิ่งที่ชาวบ้านจะรับไว้อย่างรวดเร็วอีกอันหนึ่งก็คือ ต้องลงทุนต่ำ ไม่ต้องเอาใจใส่มาก

เฟล็คเกนสไตน์ (Fleckenstein; 1971: Abstract) ค้นคว้าเกี่ยวกับการยอมรับแนวความคิดใหม่ทางการเกษตรในหมู่บ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยศึกษาที่บ้านอัน อ่าเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด ค้นพบว่า ชาวบ้านทราบข่าวได้รับความรู้เกี่ยวกับสิ่งใหม่โดยผ่านทางสื่อกลางดังต่อไปนี้

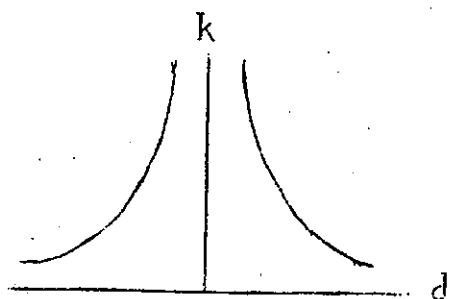
1. การพบปะติดต่อกันระหว่างบุคคล พวกที่รับสิ่งใหม่ส่วนใหญ่จะทราบข่าวจากเพื่อนบ้าน
2. วิทยุชาวบ้านที่รับสิ่งใหม่ในระยะแรกได้รับทราบเรื่องราวจากการโฆษณาทางวิทยุกระจายเสียง เช่น ยาปราบศัตรูพืช แหล่งสินเชื่อทางการเกษตร ชาวตลาดพืชผล และวิธีการเกษตรแผนใหม่
3. การสาธิตทางการเกษตร เช่น นาสาธิต การสาธิตวิธีปลูกหมอนเลี้ยงไหม ชาวบ้านไปดูได้สะดวกที่สถานีกลสิกรรมร้อยเอ็ด
4. กลุ่มชาวนา สมาชิกกลุ่มชาวนาได้รับความรู้เกี่ยวกับพันธุ์พืช และสัตว์จากผู้นำกลุ่มและสมาชิกในกลุ่ม
5. พ่อค้า ในขณะที่ชาวบ้านเข้ามาติดต่อยืมสินค้าในร้านของตน พ่อค้าจะถือโอกาสแนะนำเผยแพร่ความรู้ที่ได้รับมาจากตัวแทนบริษัท หรือจากเอกสาร ชาวบ้านมักจะซื้อผลิตภัณฑ์ดังกล่าวไปทดลองใช้

สว่าง เกลิงคพันธุ์ (สว่าง; 2519 : 3 - 4) กล่าวว่า วิทยุกระจายเสียงนับเป็นสื่อมวลชนที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับสูงจากเกษตรกรโดยทั่วไปซึ่งส่วนใหญ่ อาศัยทำมาหากินกระจายกันอยู่ตามท้องดินทุรกันดาร และห่างไกลความเจริญของบ้านเมือง สภาพการณ์ทางด้านเศรษฐกิจ ประกอบกับเปอร์เซ็นต์การอ่านออกเขียนได้ของเกษตรกรไม่สูงจะสูงนัก เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้วิทยุกระจายเสียงได้รับความนิยมแพร่หลายในท้องดินโดยเฉพาะเมื่อเครื่องรับวิทยุขนาดเล็กในปัจจุบันสามารถหาซื้อได้ในวงเงินที่ไม่แพงนัก นอกจากนั้นคลื่นวิทยุก็แพร่ไปได้ไกลเข้าถึงทุกบ้าน ทุกไร่ นา และชุมชนที่อยู่ในข่ายของรัศมีการรับฟังนั้น ๆ

และเขายังได้เสนอแนะว่าข้อดีของการใช้วิทยุกระจายเสียงในการเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ ดังนี้

1. สามารถเข้าถึงเกษตรกรได้อย่างกว้างขวางโดยเฉพาะตามท้องถิ่นซึ่งสื่อเผยแพร่ประเภทอื่น ๆ เช่น สิ่งพิมพ์ และภาพยนตร์ไม่สามารถเข้าถึง
2. ทำให้เกษตรกรซึ่งเปิดเครื่องรับฟังรายการอยู่ มีความรู้สึกเหมือนกับว่า ตนเองมีส่วนร่วมอยู่ในรายการครั้งนั้น ๆ ด้วย
3. สร้างความผูกพันใกล้ชิดให้กับนักวิชาการและเกษตรกรผู้รับฟัง ทั้งทั้งสองฝ่ายอยู่ห่างไกลจากกัน
4. มีความรวดเร็วในการเสนอแนะความรู้
5. ทำให้เกษตรกรเป้าหมายซึ่งเป็นผู้รับฟังมีความรู้สึกเชื่อมั่นในข่าวสารที่ได้รับ เนื่องจากการรับฟังรายการเดียวกันร่วมกันหลายคนในเวลาเดียวกัน

แฮกเกอร์สตรันด์ (Hagerstrand ; 1967 : 236) เขากล่าวค้นพบว่า การสื่อสารระหว่างบุคคลใดแก่ ข่าวสารที่บอกเล่าต่อ ๆ กันระหว่างบุคคลสองคนจะมีความถี่มากขึ้น เมื่อบุคคลเหล่านั้นอยู่ใกล้กันมากขึ้น และข่าวสารจะลดลงเมื่อบุคคลอยู่ห่างไกลกัน ถ้าบุคคลเปรียบเสมือนศูนย์ของการคมนาคมสื่อสาร ข่าวสาร จะมีความเข้มข้นมาก ความถี่ในการติดต่อกันจะมากหรือแรงขึ้น เมื่อผู้รับและผู้ส่งข่าวอยู่ใกล้กัน แต่ถ้าวระยะห่างไกลออกไปความถี่จะลดลงดังรูป

k แทนความถี่ของการติดต่อส่งข่าวสาร
d แทนระยะทาง

บุญเลิศ สดสุขชาติ (บุญเลิศ; 2516 : 90 - 91) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการแพร่กระจายสินค้าใหม่ ๆ ไปสู่ประชาชนในหมู่บ้านชนบท เขตอำเภอมือง จังหวัดมหาสารคาม ค้นพบว่า รูปแบบที่มีอิทธิพลมากที่สุด คือการได้เห็นตัวอย่างการ

ใช้สินค้านั้น ๆ จากเพื่อนบ้าน ประชาชนจะรับสินค้าใหม่แทบทุกชนิด ไว้ใช้ต่อเมื่อเห็นเพื่อนบ้านข้างเคียงนำมาใช้ได้ผลเป็นที่ประจักษ์แล้ว จากนั้นจะเลียนแบบกันต่อ ๆ ไป โดยชาวบ้านจะบอกเล่าเรื่องสินค้าใหม่นั้นแก่เพื่อนบ้าน

โรเบิร์ตสัน (Robertson ; 1971 : 27) เขาก็กล่าวว่าการติดต่อระหว่างตัวต่อตัวสำคัญที่สุด

ศูนย์ ทองอินทร์เล็ก (ศูนย์; 2517 : 35) ได้พบว่า ลักษณะการเลียนแบบเป็นรูปที่มีมากที่สุดในทุกระดับการศึกษา ระดับอายุ และเพศ แสดงให้เห็นว่าความคิดของคนในกลุ่มใหญ่ยอมมีอิทธิพลต่อบุคคลในกลุ่มน้อย ทั้งนี้เป็นไปโดยเหตุผลที่ต้องการให้คนอื่น ๆ ยอมรับตนว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

วรรณ จารุทัศน์ (วรรณ; 2519 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบระหว่างครอบครัวที่ใช้เทคนิคใหม่และเทคนิคเก่าในการทำนาในท้องที่อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ครอบครัวชาวนาที่ใช้เทคนิคใหม่รู้จักใช้เวลาให้เป็นประโยชน์และมีความกระตือรือร้นในการทำงานมากกว่าครอบครัวที่ทำนาแบบดั้งเดิม และพบว่า ชาวนาพวกแรกมีฐานะทางบ้านความเป็นอยู่เศรษฐกิจและอนามัยดีกว่าชาวนาพวกหลัง ประการสุดท้ายชาวนาพวกแรกมีความเชื่อเรื่องโชคกลางและสิ่งที่ไม่มิเหตุผลน้อยกว่าพวกหลัง

จากการค้นคว้ามานี้ จะทำให้เราทราบว่าชุมชนแต่ละชุมชนมิได้หยุดนิ่งอยู่กับที่แต่จะมีวิวัฒนาการไปเรื่อย ๆ โดยมีการแพร่กระจายสิ่งใหม่ ๆ เข้ามาจากบริเวณอื่น นั่นเองสังคมมันจะเปลี่ยนแปลงตัวของมันเองอย่างโคดเคี้ยวไม่ได้ เช่นต้นข้าวถ้าไม่ได้รับน้ำและปุ๋ยจากดินแล้วก็จะเติบโตเปลี่ยนแปลงไปไม่ได้เช่นเดียวกันสังคมของชาวเขา ก็กำลังถูกประดังด้วยแนวความคิดที่นับว่าใหม่ในชีวิตเขา แต่วิธีการนั้นทำให้ผู้วิจัยสนใจว่าเราควรจะมีวิธีที่ถูกต้องอย่างไรจึงจะได้ผลคุ้มค่า

บทที่ 2

วิธีดำเนินการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ผู้วิจัยได้เลือกเอาหัวหน้าครอบครัวของ ชาวเขาในเขตศูนย์อพยพชาวเขาทั้งหมด 246 คน เป็นผู้ให้คำตอบแทนจำนวนประชากร ชาวเขาทั้งหมด เนื่องจากว่าชาวเขาเหล่านี้ยอมรับความคิดเห็นของหัวหน้าครอบครัว และนับถืออาวุโสเคร่งครัดมาก

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ แบบสัมภาษณ์ (ภาคผนวก) ซึ่งผู้เขียนได้ สร้างขึ้นจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำไปทดสอบกับประชากรตำบลวังบาล อำเภอลำดวน จังหวัดเพชรบูรณ์ หลังจากนั้นได้แก้ไขข้อความที่บกพร่อง แล้วจึง นำออกใช้สัมภาษณ์ประชากรในกลุ่มที่จะศึกษาต่อไป

การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ขอให้ทางสำนักงานอธิการบดีออกหนังสือนำตัวไปยังจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่จังหวัดเพชรบูรณ์ สำนักงานองค์การบริหารส่วนจังหวัด ได้ทำการสอบประวัติและขอ คูหลักฐานต่าง ๆ เนื่องจากเขตของศูนย์อพยพชาวเขาอยู่ในเขตควบคุมของทหารและ หน่วยปฏิบัติการของ กอ.รม.น. ดังนั้นทุกอย่างจึงต้องถือเป็นความลับและต้องอยู่ใกล้ชิด กับเจ้าหน้าที่ตลอดเวลา หลังจากนั้นได้ส่งตัวผู้วิจัยไปยังอำเภอลำดวน นายอำเภอลำดวน ได้นำตัวผู้วิจัยไปยังศูนย์อพยพชาวเขา หมู่บ้านเข็กน้อย เพื่อพบเจ้าหน้าที่ที่ประจำอยู่ที่ ศูนย์นั้น หลังจากนั้นก็ได้ขอเรื่องความสะดวกปลีกย่อยอีกเล็กน้อยในการสัมภาษณ์และได้ ขอร้องเพื่อนครูเข้าไปเป็นเพื่อนช่วยในการสัมภาษณ์ด้วย เนื่องจากประชากรอยู่รวมกัน เป็นกลุ่มก้อนจึงทำให้เกิดความสะดวกและรวดเร็วในการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยได้ออกไปรวบรวมข้อมูลได้จนครบตามจำนวนแล้วก็ได้นำมาดำเนินการต่อไปคือ

1. นำข้อมูลมาตรวจแยกประเภทแล้วแจกแจงความถี่ของรายการต่าง ๆ เพื่อจะได้วิเคราะห์และคำนวณค่าสถิติต่าง ๆ

2. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมุติฐาน โดยใช้ค่าตัวเลขที่คำนวณได้ประกอบการวิเคราะห์

3. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติคือ

3.1 อัตราส่วนร้อยละ (Percentage Ratio) ใช้เปรียบเทียบความถี่ของข้อมูลต่าง ๆ เป็นร้อยละ โดยใช้สูตร ดังนี้

$$\text{ร้อยละของรายการใด} = \frac{\text{ความถี่ของรายการนั้น}}{\text{ความถี่ทั้งหมด}} \times 100$$

(Johnson; 1953 : 247)

3.2 นำลักษณะการยอมรับความคิดใหม่มาเปรียบเทียบหาความแตกต่างกันตามสมมุติฐานที่วางไว้ โดยใช้ค่าไคสแควร์ (Chi-Square)

จากสูตร

$$\chi^2 = \frac{(O - E)^2}{E}$$

O = คือค่าความถี่ที่ได้อมาจริง ๆ (Observed frequency)

E = คือค่าความถี่ที่ได้อมาตามทฤษฎี (Expected frequency)

(ลวน; 2515 : 231)

ผลการศึกษาค้นคว้า

หลังจากที่ได้ไปสัมภาษณ์ รวบรวมข้อมูลทั้งหมดเรียบร้อยแล้ว ได้จัดทำกับข้อมูลตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. ศึกษาสภาพการยอมรับเทคนิคใหม่ทางการเกษตร และเปรียบเทียบว่าแหล่งข้อมูลใดมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงเทคนิคทางการเกษตรของชาวเขาไปสู่วิธีการที่ดีขึ้น

2. เปรียบเทียบวิธีการที่เจ้าหน้าที่จะจัดกระทำอย่างไรในเรื่องการเผยแพร่แนวความคิดใหม่ทางการเกษตรไปสู่ชาวเขาจึงจะได้ผลดีที่สุด

3. ศึกษาถึงการให้ความไว้วางใจ ว่าถ้าหากชาวเขาเกิดมีปัญหาทางด้านเกษตรขึ้นแล้ว ชาวเขาหันมาขอพบปะชาวเขาแห่งนี้จะปรึกษาใคร

4. ศึกษาถึงผลของการยอมรับหรือปฏิเสธของชาวเขาออกมาในรูปของทัศนคติที่ว่าชอบหรือไม่ชอบ ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ หรือว่าเฉย ๆ

1. ในเรื่องศึกษาสภาพการยอมรับเทคนิคใหม่ทางการเกษตรและเปรียบเทียบว่าแหล่งข้อมูลใดมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงเทคนิคทางการเกษตรของชาวเขาไปสู่วิธีการที่ดีขึ้นนั้น ในแบบสอบถามที่ใช้นั้นจะแบ่งตามถึงการยอมรับ และการไม่ยอมรับวิธีการในการทำเกษตรแบบใหม่ และได้ยึดถือปฏิบัติไปแล้ว ถ้าหากชาวเขารอบครัวใดยอมรับก็จะถามต่อไปอีกว่า ได้แนวความคิดอย่างนั้นมาจากใคร ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดไว้ดังนี้คือ

1.1 จากลูกที่โรงเรียน หมายความว่าถึงเป็นความรู้ที่ได้จากลูก เพราะเมื่อลูกไปเรียนหนังสือที่โรงเรียนได้ความรู้จากครูหรือตำรา แล้วนำความรู้นั้นมาแนะนำปรับปรุงวิธีการทำการเกษตรของครอบครัว

1.2 จากการรับฟังวิทยุ หมายความว่า เขาได้รับความรู้จากการ

พึงวิทย์จากสถานีใดก็ได้ ซึ่งส่วนมากแล้วจะมีบางช่วงเวลาทางสถานีได้จัดรายการ เพื่อเกษตรกรขึ้น แหล่งนี้จะเป็นแหล่งที่อาจจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงเทคนิคในการทำการเกษตรได้

1.3 จากการแนะนำของเจ้าหน้าที่ หมายความว่าถึง เจ้าหน้าที่ของ ศูนย์อพยพชาวเขานั้นเอง หรือเจ้าหน้าที่อื่นใดที่เป็นหน่วยงานของทางรัฐบาลเข้าไป เป็นครั้งคราว เพื่อแนะนำให้ความรู้ในเรื่องการเกษตรของชาวเขา

1.4 จากเพื่อนบ้าน หมายความว่าถึงเพื่อนบ้านที่อยู่ในศูนย์อพยพ ชาวเขาแห่งเดียวกันนั้นแนะนำบอกเล่า หรืออาจจะเป็นการเอาอย่างเลียนแบบ เพื่อนบ้านผู้ประสบผลสำเร็จในการเกษตรก็ได้

1.5 อื่น ๆ แหล่งข้อมูลอื่น ๆ ที่มีไ้กระบุถึงอันมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคนิคในการทำการเกษตรขึ้นนั้นถือว่าอยู่ในข่ายนี้ทั้งสิ้น เช่น

- ภาพยนต์
- กลุ่มอาสาสมัครของนิสิตนักศึกษา
- พอคาทเขาไปติดตอค้าขายควย

ซึ่งถ้าระบุได้ก็จะระบุลงไปแต่ถ้าหากว่ามีมากเกินไปก็จะจัดเข้าพวกอื่น ๆ ไว้เฉย ๆ

หลังจากที่ได้ศึกษาถึงเรื่องยอมรับหรือไม่ยอมรับแล้วก็จะมาแยกแยะอีกว่าแต่ละแหล่งข้อมูลนั้นจะเป็นร้อยละเท่าไรของพวกที่ยอมรับ

ตาราง 1 แสดงตัวเลขถึงการยอมรับและไม่ยอมรับเทคนิคใหม่ทาง
การเกษตรของชาวเขา

รายการคำถาม	ไม่ยอมรับ		ยอมรับ	
	จำนวน คน	เป็น ร้อยละ	จำนวน คน	เป็น ร้อยละ
1. ปัจจุบันนี้การปลูกพืชของท่านเปลี่ยน จากเดิมหรือไม่	40	16.26	206	83.74
2. ในการทำไร่ไม่ควรจะย้ายที่บ่อยนัก	114	46.34	132	53.66
3. บริเวณที่ทำไร่ควรให้ทางการกำหนด ให้	152	61.79	94	38.21
4. หลังจากถางไร่แล้วไม่ควรจะเผา	83	33.74	163	66.26
5. ก่อนที่จะปลูกพืชควรจะไถหรือพรวนดิน ก่อน	79	32.11	167	67.89
6. ในการทำแปลงปลูกพืชควรทำอย่าง เจ้าหน้าที่จะแนะนำ	103	41.87	143	58.13
7. พันธุ์พืชที่ใช้ปลูกควรเป็นพันธุ์ที่คัดเลือกจาก เจ้าหน้าที่	3	1.22	243	98.78
8. ในการปลูกพืชควรจะแยกชนิดไม่ ปะปนกัน	54	21.95	192	78.05
9. ควรจะมีการกำจัดวัชพืชเป็นครั้งคราว	162	65.85	84	34.15
10. ถ้ามีแมลงหรือศัตรูพืชระบาดควรใช้ยา ฆ่าแมลงปราบ	106	43.09	140	56.91
11. ถ้ามีเวลาเหลือเราควรดูแลไร่บ้างเป็น ครั้งคราว	44	17.87	202	82.13

ตาราง 1 (ต่อ)

รายการคำถาม	ไม่ยอมรับ		ยอมรับ	
	จำนวน คน	เป็น ร้อยละ	จำนวน คน	เป็น ร้อยละ
12. ถ้ามีเวลารว่างจากงานไร่ ควรหา รายได้เพิ่มเติม	-	00.00	246	100.00
13. ในการเก็บเกี่ยวควรใช้เครื่อง ทุ่นแรงช่วย	62	25.20	184	74.80
14. ควรจะมีการแบ่งขายผลผลิตบ้าง	32	13.00	214	87.00
15. ควรจะมีการปลูกพืชอีกหลังจาก เก็บเกี่ยวแล้ว	139	56.50	107	43.50
16. เมล็ดพันธุ์ควรมาจากคนและผลที่ สมบูรณ์	12	4.88	234	95.12
17. เราควรเปลี่ยนพันธุ์พืชของเราบ้าง	152	61.79	94	38.21
18. ในการเลือกชนิดของพืชควรดูตาม ความต้องการของตลาด	97	39.43	149	60.57
19. ในการขายผลผลิตควรผ่านหน่วยงาน ของทางศูนย์อพยพชาวเขา	88	35.77	158	64.23
20. การเก็บเมล็ดพันธุ์ควรคลุกยาฆ่าแมลง ด้วย	172	69.92	74	30.08
21. ถ้างานในไร่มิมากเราควรใช้เครื่อง ทุ่นแรงบ้าง	61	24.80	185	75.20
22. เราควรจะใช้การทำกรเกษตรของ ชาวบ้านอื่น ๆ บ้าง	190	77.24	56	22.76

241

ตาราง 1 (ต่อ)

รายการคำถาม	ไม่ยอมรับ		ยอมรับ	
	จำนวน คน	เป็น ร้อยละ	จำนวน คน	เป็น ร้อยละ
23. อุปกรณ์และเครื่องทุ่นแรงจะช่วยประหยัด เวลาได้	35	14.23	211	85.77
24. ในการทำงานควรมีผู้มาแนะนำบ้าง	114	46.34	132	53.66
25. คิดว่าการทำการเกษตรของตัวเอง ยังไม่ได้	183	74.39	63	25.61
26. ในการทำไร่ควรจะต้องเลี้ยงสัตว์ด้วย	80	32.52	166	67.48
27. เราควรใช้พันธุ์สัตว์จากที่ทางการ แจกให้	7	2.85	239	97.15
	7	2.85	239	97.15
28. สัตว์ที่เลี้ยงไว้นอกจากบริโภคแล้ว ควรจะขายด้วย	55	22.36	191	77.64
29. ถ้าเกิดโรคระบาดสัตว์ควรจะมีการ ใช้ยาและป้องกันด้วย	193	78.46	53	21.54
30. เราควรจะทำคอกสัตว์และให้อาหาร เป็นเวลา	214	86.99	32	13.01
	214	86.99	32	13.01

ตาราง 2 (ได้ข้อมูลจากตาราง 1) แสดงถึงแหล่งที่ให้ความรู้ทาง
การเกษตรแก่ชาวเขา โดยคิดเป็นร้อยละจากที่ยอมรับ
ในแต่ละหัวข้อ

แหล่งที่ให้ความรู้

จาก หัวข้อ ที่	ยอมรับ ทั้งหมด จำนวน/คน	จากลูกที่ โรงเรียน		ฟังจากวิทยุ		เจ้าหน้าที่ แนะนำ		เพื่อนบ้าน แนะนำ		อื่นๆ	
		จำนวน คน	เป็น ร้อยละ	จำนวน คน	เป็น ร้อยละ	จำนวน คน	เป็น ร้อยละ	จำนวน คน	เป็น ร้อยละ	จำนวน คน	เป็น ร้อยละ
1	206	14	6.80	21	10.20	101	49.03	64	31.06	6	2.91
2	132	9	6.82	10	7.58	62	46.97	42	31.81	9	6.82
3	94	4	4.26	1	1.06	81	86.17	6	6.38	2	2.13
4	163	27	16.56	18	11.04	55	33.74	62	38.03	1	.63
5	167	44	26.35	23	13.77	50	29.94	46	27.54	4	2.40
6	143	23	16.08	2	1.40	58	40.56	49	34.27	11	7.69
7	243	41	16.87	8	3.29	93	38.27	93	38.27	8	3.29
8	192	39	20.31	23	11.98	76	39.58	40	20.83	14	7.29
9	84	21	25.00	4	4.76	33	39.29	24	28.57	2	2.38
10	140	12	8.57	11	7.85	79	56.43	32	22.86	6	4.29
11	202	13	6.44	5	2.48	100	49.50	77	38.11	7	3.47
12	246	5	2.03	18	7.31	180	73.17	42	17.07	1	.41
13	184	16	8.70	18	9.78	99	53.80	12	6.53	39	21.19
14	214	28	13.08	9	4.20	107	50.00	57	26.64	13	6.07
15	107	17	15.89	5	4.67	52	48.60	32	29.90	1	.93

ตาราง 2 (ต่อ)

แหล่งที่ให้ความรู้

จากหัวข้อที่	ยอมรับทั้งหมด จำนวน/คน	จากลูกที่โรงเรียน		พึงวิทย์		เจ้าหน้าที่แนะนำ		เพื่อนบ้านแนะนำ		อื่น ๆ	
		จำนวน คน	เป็นร้อยละ	จำนวน คน	เป็นร้อยละ	จำนวน คน	เป็นร้อยละ	จำนวน คน	เป็นร้อยละ	จำนวน คน	เป็นร้อยละ
16	234	62	26.50	39	16.67	82	35.04	30	12.82	21	8.97
17	94	5	5.32	7	7.44	60	63.63	8	8.51	14	14.90
18	149	14	9.40	26	17.45	49	32.89	38	25.50	22	14.76
19	158	26	16.46	2	1.26	95	60.13	32	20.25	3	1.90
20	74	3	4.05	9	12.16	42	56.76	3	4.05	17	22.97
21	185	7	3.78	34	18.38	74	40.00	59	31.89	11	5.95
22	56	2	3.57	8	14.29	32	57.14	7	12.50	7	12.50
23	211	11	5.22	17	8.06	74	35.07	68	32.22	41	19.43
24	132	19	9.85	6	4.55	54	40.91	56	42.42	3	2.27
25	63	8	12.71	2	3.17	32	50.79	1	1.59	20	31.74
26	166	49	29.52	4	2.41	64	38.55	38	22.89	11	6.63
27	239	21	8.79	19	7.95	98	41.00	92	38.49	9	3.77
28	191	23	12.04	9	4.71	93	48.69	46	24.08	20	10.48
29	53	6	11.32	5	9.42	31	58.49	2	3.77	9	16.98
30	32	4	12.50	4	12.50	18	56.25	3	9.37	3	9.37
รวม		567	364.79	367	20.00	333	46.64	333	25.49	335	30.00

จากตารางทั้งสอง คือตาราง 1 แสดงถึงการยอมรับและไม่ยอมรับเทคนิคใหม่
ทางการเกษตรของชาวเขา ในตาราง 2 ทำให้เรารู้ว่าแหล่งข้อมูล (Source)

ที่กระตุ้นให้ชาวเขาเปลี่ยนแปลงเทคนิคได้มากกว่าแหล่งข้อมูลอื่น ซึ่งแสดงออกมาในรูปของจำนวนตัวเลข และร้อยละเพื่อจะได้เปรียบเทียบกันได้ชัดเจนขึ้น ซึ่งจะแสดงเป็นข้อ ๆ ดังต่อไปนี้

1. จากคำถามที่ว่าปัจจุบันการปลูกพืชของท่านเปลี่ยนไปจากเดิมที่เคยทำอยู่หรือไม่ มีผู้อยอมรับว่าการทำการเกษตรของตนเองเปลี่ยนไปร้อยละ 83.74 ที่เหลืออีกร้อยละ 16.26 คิดว่าการทำการเกษตรของตนเองมีได้เปลี่ยนไปจากเดิมเลย เคยทำอยู่อย่างใดก็ทำอยู่อย่างนั้น แหล่งข้อมูลที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่กลุ่มผู้อยอมรับว่าการทำการเกษตรของตนเองเปลี่ยนไป ซึ่งเรียงลำดับดังนี้ ได้ความรู้จากเจ้าหน้าที่ร้อยละ 49.03 ได้ความรู้จากเพื่อนบ้านร้อยละ 31.06 ได้ความรู้จากการฟังวิทยุร้อยละ 10.20 ได้ความรู้มาจากลูกร้อยละ 6.80 และอื่น ๆ ร้อยละ 2.91 ซึ่งในเรื่องนี้เห็นว่าเจ้าหน้าที่มีส่วนช่วยให้เกิดความคิดทางค่านี้นมากที่สุด และอิทธิพลของแหล่งอื่น ๆ มีน้อยที่สุด

2. จากคำถามที่ว่าในการทำอะไรไม่ควรจะย้ายที่บ่อยนัก สาเหตุที่ตั้งคำถามนี้เพราะว่าชาวเขามักจะโยกย้ายที่ทำกินของตนเองบ่อย ๆ เมื่อเห็นว่ามีบริเวณเดิมให้ผลผลิตน้อยลง มักปล่อยให้พื้นที่ว่างเปล่าไม่ทำนุบำรุงดินตามหลักของการเกษตรสมัยใหม่ จากคำถามนี้จะเห็นว่าแนวการยอมรับและไม่ยอมรับก็ต่างกัน ยอมรับว่าไม่ควรจะย้ายที่บ่อยนักร้อยละ 53.66 และเห็นว่าควรจะย้ายที่ไ้ร้อยละ 46.34 ซึ่งในพวกที่ยอมรับว่าไม่ควรจะย้ายที่บ่อยนี้ อ้างว่าตัวเองได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่ร้อยละ 46.97 ได้รับความรู้จากเพื่อนบ้านร้อยละ 31.81 ได้จากการฟังข่าวสารจากวิทยุร้อยละ 7.58 ได้รับความรู้จากลูกและจากแหล่งอื่น ๆ เท่ากันคือ ร้อยละ 6.82 จากความคิดอันนี้ก็ยังแสดงว่าเจ้าหน้าที่เป็นแหล่งมีอิทธิพลทางค่านความคิดน้อย

3. จากคำถามที่ว่าบริเวณที่จะทำอะไรควรยอมรับที่ทางการกำหนดให้เพราะในกรณีทางศูนย์อพยพชาวเขามีหน้าที่จัดสรรและหาที่ดินมาให้ชาวเขาใช้เป็นที่

ทำกิน ชาวเขาส่วนใหญ่กลับปฏิเสธไม่ยอมรับ และคิดว่าควรจะให้เขาหาพื้นที่ในการทำ
ไร่เองร้อยละ 61.79 ส่วนพวกที่ยอมรับว่าทางศูนย์อพยพชาวเขาจัดให้พื้นที่ก็อยู่แล้ว
ร้อยละ 38.21 พวกที่ยอมรับนั้นได้อ้างว่าตัวเองได้แนวความคิดจากเจ้าหน้าที่ร้อยละ
86.17 เพื่อนบ้านให้ความรู้ร้อยละ 6.38 อ้างว่าได้รับความรู้เหล่านั้นจากลูก
ร้อยละ 4.26 อื่น ๆ ร้อยละ 2.13 และอ้างว่าตัวเองได้รับความรู้จากการฟัง
ข่าวสารจากวิทยุมีน้อยที่สุด คือร้อยละ 1.06 เท่านั้น

4. จากคำถามที่ว่า หลังจากถางไร่แล้วไม่ควรจะเผา ทั้งนี้จาก
การสังเกตการทำไร่ของชาวเขาแต่ก่อน ๆ นั้น มักจะถางพื้นที่ให้เตียนแล้วก็เผา
ซึ่งจะทำให้ได้ประโยชน์น้อยลง เพราะจะทำให้ปุ๋ยที่อยู่ในดินสลายตัวไป ถ้าหาก
เราปล่อยซากพืชเหล่านั้นไว้ก็จะกลายเป็นปุ๋ยพืชสดได้อีก คำถามนี้ชาวเขาส่วนใหญ่
สนับสนุนความคิดเห็นว่าไม่ควรจะเผาถึงร้อยละ 66.26 ควรจะเผามีเพียงร้อยละ
33.74 กลุ่มผู้ที่มีความคิดเห็นว่าไม่ควรจะเผานั้นได้แนวความคิดมาจากเพื่อนบ้าน
ร้อยละ 38.03 จากเจ้าหน้าที่ร้อยละ 33.74 ได้ความรู้จากลูกร้อยละ 16.56
ได้รับความรู้จากการฟังข่าวสารจากวิทยุร้อยละ 11.04 จากแหล่งอื่น ๆ นั้นมี
อิทธิพลน้อยมากมีเพียง .63 สำหรับแนวความคิดของเพื่อนบ้านกลับมีอิทธิพลเหนือกว่า
เจ้าหน้าที่

5. จากคำถามที่ว่า ก่อนจะปลูกพืช ควรจะไถ หรือพรวนดินเสีย—
ก่อนหน้านี้เนื่องจากว่าชาวเขาส่วนใหญ่ที่ทำแบบเกิมนั้น หลังจากที่ดินที่เตียนแล้ว จะทำ
การหยอดหรือหว่านเมล็ดพืชเลย ทำให้พืชไม่งอกงามเท่าที่ควร ซึ่งชาวเขาส่วนใหญ่
ก็ยอมรับความคิดเห็นถึงร้อยละ 67.89 ปฏิเสธว่าทำแบบเกิมนั้นคิดจากร้อยละ 32.11 พวก
ที่ยอมรับนั้นอ้างว่าตนได้แนวความคิดจาก เจ้าหน้าที่ให้การแนะนำร้อยละ 29.94
จากเพื่อนบ้านร้อยละ 27.54 ได้ความรู้จากลูกแนะนำร้อยละ 26.35 ได้รับความ
คิดจากการฟังวิทยุร้อยละ 13.77 จากอื่น ๆ เพียงร้อยละ 2.40

6. จากคำถามที่ว่า ในการทำแปลงปลูกพืชนั้นควรจะทำอย่าง
เจ้าหน้าที่แนะนำหรือไม่ ทั้งนี้เพราะส่วนใหญ่แล้วจะมีเจ้าหน้าที่ออกไปแนะนำทำให้

คู่เป็นตัวอย่าง อันนี้ชาวเขามีความเห็นก้ำกึ่งกัน คือยอมรับร้อยละ 58.13 ปฏิเสธว่าไม่ควรทำตามเจ้าหน้าที่ร้อยละ 41.87 จากพวกที่ยอมรับนั้นอ้างว่าตนเองได้แนวความคิดมาจากเจ้าหน้าที่ร้อยละ 40.56 จากเพื่อนบ้านให้การแนะนำร้อยละ 34.27 จากความรู้ที่ได้จากลูกร้อยละ 16.08 จากอื่น ๆ ร้อยละ 7.69 และจากการรับฟังวิทยุร้อยละ 1.40

7. จากคำถามที่ว่า พันธุ์พืชที่คนนั้น ควรจะได้จากเจ้าหน้าที่ ทั้งนี้เนื่องจากว่าชาวเขามีพันธุ์พืชเองตามมีตามเกิด ไม่มีการปรับปรุงหรือคัดเลือกพันธุ์เลย ผลผลิตที่ได้ย่อมเลวลงเรื่อย ๆ ซึ่งอันนี้ชาวเขาก็ยอมรับมากถึงร้อยละ 98.78 และปฏิเสธร้อยละ 1.22 ซึ่งพวกที่ยอมรับนั้นอ้างว่าได้ความคิดมาจากเจ้าหน้าที่และเพื่อนบ้านเท่ากัน คือร้อยละ 38.27 ได้รับความรู้จากลูกร้อยละ 16.87 และอ้างว่าได้รับความรู้จากการฟังข่าวสารทางวิทยุ และอื่น ๆ เท่ากัน คือร้อยละ 3.29

8. จากคำถามที่ว่าในการปลูกพืชควรจะแยกชนิดไม่ปะปนกัน ทั้งนี้ก็เพราะว่า ชาวเขามักจะหวานพืชปะปนกัน เช่น ในไร่ข้าวโพดเขาจะหวานเมล็ดผักกาด หรือพืชชนิดอื่นลงไปด้วย ทำให้ยากแก่การให้ปุ๋ย หรือพืชแย่งอาหารกันไม่เจริญเต็มที่ใด อันนี้ชาวเขายอมรับถึงร้อยละ 78.05 ปฏิเสธและคิดว่าควรจะทำแบบเดิมร้อยละ 21.95 พวกที่ยอมรับนั้นอ้างว่าตัวเองได้แนวความคิดมาจากเจ้าหน้าที่ร้อยละ 39.58 จากเพื่อนบ้านร้อยละ 20.83 จากลูกร้อยละ 20.31 จากการฟังข่าวสารทางวิทยุร้อยละ 11.98 จากอื่น ๆ มาเป็นอันดับสุดท้าย คือร้อยละ 7.29

9. จากคำถามที่ว่า ควรจะมีการกำจัดวัชพืชบ้างเป็นครั้งคราว เนื่องจากเห็นว่าเมื่อต้นพืชงอกขึ้นมาแล้ว วัชพืชก็งอกขึ้นมาด้วย แต่ชาวเขาไม่สนใจเลย กลับปล่อยให้วัชพืชขึ้นมาแย่งอาหารของพืชอยู่ คำถามอันนี้ได้รับการปฏิเสธ เห็นว่าควรปล่อยไว้ร้อยละ 65.85 เห็นว่าควรกำจัดเสียเพียงร้อยละ 34.15 เท่านั้น พวกที่ยอมรับว่า กำจัดเสียนั้นอ้างว่าได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่แนะนำร้อยละ 39.29 จากเพื่อนบ้านร้อยละ 28.57 และได้รับความรู้จากลูก

ร้อยละ 25.00 จากการรับฟังวิทยุร้อยละ 4.76 จากอื่น ๆ ร้อยละ 2.38

10. จากคำถามที่ว่า ถ้ามีแมลงศัตรูพืชระบาด ทำลายพืชเรา ควรจะปราบโดยวิธียาฆ่าแมลงอันนี้เป็นเรื่องธรรมดา เพราะมักจะมีแมลงรบกวน ต้นพืชที่ปลูกให้เสียหายอยู่เสมอ ซึ่งเราจะปล่อยไว้ให้หายไปเอง ย่อมจะไม่ได้จะทำให้ผลยิ่งเลวร้ายลงไปอีก จากคำถามนี้ได้รับการยอมรับว่า ควรใช้ยาปราบศัตรูพืชถึงร้อยละ 56.91 และปฏิเสธร้อยละ 43.09 แต่ก็ยังก้ำกึ่งกันอยู่ พวกที่ยอมรับว่า ควรจะใช้ยาปราบนั้นอ้างว่าได้รับความรู้มาจากเจ้าหน้าที่ร้อยละ 56.43 จากเพื่อนบ้านร้อยละ 22.86 จากลูกที่โรงเรียนร้อยละ 8.57 จากการฟังวิทยุร้อยละ 7.85 จากอื่น ๆ ร้อยละ 4.29

11. จากคำถามที่ว่า ถ้ามีเวลาเหลือเราควรดูแลไร่บ้างเป็นครั้งคราว เพราะชาวเขาส่วนใหญ่จะมีอาชีพเกี่ยวคือทำไร่ เมื่อเสร็จสิ้นฤดูจากการหยอดหรือหว่านเมล็ดพืชแล้วมักจะว่างอยู่เฉย ๆ อาจจะไปดูแลไร่บ้างในบางครั้ง แล้วก็ปล่อยไว้ตามบุญตามกรรม จนกว่าจะถึงฤดูเก็บเกี่ยวจึงจะไปเก็บเกี่ยวที่เกี่ยว คำถามนี้ชาวเขายอมรับถึงร้อยละ 82.13 และปฏิเสธคือปล่อยไว้อย่างเดิมเพียงร้อยละ 17.87 พวกที่ยอมรับนั้นอ้างว่าได้รับความคิดจากเจ้าหน้าที่ร้อยละ 49.50 จากเพื่อนบ้านร้อยละ 38.11 จากลูกร้อยละ 6.44 จากอื่น ๆ ร้อยละ 3.47 จากการฟังวิทยุร้อยละ 2.48

12. จากคำถามที่ว่า ถ้ามีเวลาวางจากงานไร่ควรหารายได้เพิ่มเติม ทั้งนี้เพราะว่าชาวเขานั้นมีอาชีพเกี่ยว ทำไร่ก็จะพอประทังชีวิตไปเรื่อย ๆ ไม่มีเงินทองที่จะเหลือเก็บ ซึ่งไม่เป็นผลดีทางด้านเศรษฐกิจเลย จากการสอบถามชาวเขายอมรับว่ามีทั้งหมดร้อยละ 100 เลย ทั้งนี้เขาอ้างว่าได้รับความคิดจากเจ้าหน้าที่ร้อยละ 73.17 จากเพื่อนบ้านร้อยละ 17.07 จากการฟังข่าวสารทางวิทยุร้อยละ 7.31 จากลูกที่ได้รับความรู้จากโรงเรียนร้อยละ 2.03 จากแหล่งอื่น ๆ เพียงร้อยละ .41 เท่านั้น

13. จากคำถามที่ว่า ในการเก็บเกี่ยวควรใช้เครื่องทุ่นแรงด้วย
 ทั้งนี้เนื่องจากว่าชาวเขาจะใช้แรงมนุษย์เป็นส่วนใหญ่ แม้แต่การเก็บเกี่ยวข้าวก็ใช้มือ
 รูดทีละรวง ทำให้ช้ากว่าที่ควรจะเป็น จะทำให้ผลผลิตเสียหายได้ เพราะการ
 เก็บเกี่ยวไม่ทัน จากคำถามนี้ชาวเขาเห็นว่าควรจะใช้เครื่องทุ่นแรงเข้าช่วยถึง
 ร้อยละ 74.80 และปฏิเสธว่าไม่ควรใช้เครื่องทุ่นแรงเพียงร้อยละ 25.20 พวกที่
 ยอมรับอ้างว่าได้รับความคิดนี้มาจาก เจ้าหน้าทรายร้อยละ 53.80 จากอื่น ๆ ร้อยละ
 21.19 จากการฟังวิทยุร้อยละ 9.78 ได้รับความรู้จากลูกที่โรงเรียนร้อยละ 8.70
 และจากเพื่อนบ้านมาเป็นอันดับสุดท้ายร้อยละ 6.53

14. จากคำถามที่ว่าควรจะมีการแบ่งขายผลผลิตบ้าง ทั้งนี้เพราะ
 ว่าของจำเป็นในการดำรงชีวิตนั้นมีแต่ผลผลิตที่จะเป็นอาหารอย่างเดียว แต่
 ยังต้องการเงิน เพื่อจะซื้อเครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรคอีก และที่สำคัญคือใช้ในการ
 แต่งงาน อีกอย่างหนึ่งเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ขยายเนื้อที่ทำไร่เพิ่มขึ้น เพราะจะ
 ได้นำผลผลิตไปขายได้ จากคำถามนี้ชาวเขายอมรับ เห็นว่าควรจะมีผลผลิตเหลือแบ่ง
 ขายถึงร้อยละ 87.00 ปฏิเสธเพียงร้อยละ 13.00 พวกที่ยอมรับอ้างว่าได้รับความคิด
 มาจากเจ้าหน้าทรายร้อยละ 50.00 จากเพื่อนบ้านร้อยละ 26.64 จากลูกร้อยละ
 13.08 จากอื่น ๆ ร้อยละ 6.07 จากการฟังข่าวสารทางวิทยุร้อยละ 4.20

15. จากคำถามที่ว่า ควรจะปลูกพืชชนิดอื่นอีกหลังจากเก็บเกี่ยว
 แล้ว ทั้งนี้เพราะว่าหลังจากเก็บเกี่ยวแล้ว ชาวเขามักจะปล่อยให้พื้นที่ว่างเปล่าอยู่
 จนกว่าจะถึงฤดูเพาะปลูก จึงมาเพาะปลูกอีกเป็นการปลูกพืชชนิดเดียวซ้ำซาก ทำให้
 ดินจืดเร็ว และทำให้รายได้ไม่ดีพอควร เนื่องจาก 1 ปีก็ได้ผลผลิตเพียงครั้งเดียว
 จากคำถามนี้ชาวเขายอมรับเพียงร้อยละ 43.50 แต่กลับปฏิเสธถึงร้อยละ 56.50
 พวกที่ยอมรับนั้นอ้างว่าได้รับความคิดจากเจ้าหน้าทรายร้อยละ 48.60 จากเพื่อนบ้าน
 ร้อยละ 29.90 จากลูกร้อยละ 15.89 จากการรับฟังวิทยุร้อยละ 4.67 จาก
 แหล่งอื่น ๆ ร้อยละ .93

16. จากคำถามที่ว่า เมล็ดพันธุ์ควรมาจากต้นและผลที่สมบูรณ์ทั้งนี้ จากการคัดเลือกพันธุ์ของชาวเขา เพื่อจะได้ผลิตพืชขึ้น ซึ่งการเลือกเมล็ดพันธุ์ ก็จะเป็นส่วนหนึ่งในการเพิ่มผลผลิตได้ จากคำถามนี้ชาวเขายอมรับแนวความคิดนี้ ร้อยละ 95.12 ปฏิเสธเพียงร้อยละ 4.88 พวกที่ยอมรับแนวความคิดนี้อาจว่าได้ แนวความคิดมาจากเจ้าหน้าที่ร้อยละ 35.04 จากลูกที่ได้รับความรู้จากโรงเรียน ร้อยละ 26.50 จากการฟังข่าวสารจากวิทยุร้อยละ 16.67 จากเพื่อนบ้านร้อยละ 12.82 จากแหล่งอื่น ๆ ร้อยละ 8.97

17. จากคำถามที่ว่า เราควรเปลี่ยนพันธุ์พืชของเราบ้าง ทั้งนี้ เพราะว่ามี การค้นคว้าและการวิจัยใหม่ ๆ เกี่ยวกับพันธุ์พืชอยู่ตลอดเวลา ซึ่งอันนี้ ทางรัฐบาลก็ได้แพร่ข่าว และแจกพันธุ์พืชที่ค้นพบใหม่อยู่เรื่อย ๆ ซึ่งก็คิดว่าเราจะใช้ พันธุ์เก่า เพราะพันธุ์ที่ได้รับการค้นคว้าและปรับปรุงย่อมจะดีกว่าของเก่าขึ้นอีก จาก คำถามนี้ชาวเขายอมรับเพียงร้อยละ 38.21 แต่ปฏิเสธมากถึงร้อยละ 61.79 พวกที่ ยอมรับอาจว่าได้แนวความคิดมาจากเจ้าหน้าที่ร้อยละ 63.83 จากแหล่งอื่น ๆ ร้อยละ 14.90 จากเพื่อนบ้านร้อยละ 8.51 จากการฟังข่าวสารทางวิทยุร้อยละ 7.44 จากลูกร้อยละ 5.32

18. จากคำถามที่ว่าในการเลือกชนิดของพืช ควรดูความต้องการ ของตลาด ทั้งนี้หมายความว่าพอกาและตลาดต้องการซื้อพืชชนิดใดในฤดูไหน เรา ควรจะได้เลือกปลูกให้ถูกต้อง เพราะว่าผลผลิตของเราจะขายได้ และไม่ถูกกดราคา ซึ่งในเรื่องความต้องการของตลาดนี้เราอาจจะได้จากการสังเกต ซักถามพอกา เจ้าหน้าที่ของศูนย์อพยพชาวเขาก็ได้ ซึ่งแนวความคิดนี้ได้รับการยอมรับถึงร้อยละ 60.57 และปฏิเสธเพียงร้อยละ 39.43 พวกที่ยอมรับอาจว่าได้รับแนวความคิดมา จากเจ้าหน้าที่ร้อยละ 32.89 จากเพื่อนบ้านร้อยละ 25.50 จากการฟังข่าวสารทาง วิทยุร้อยละ 17.45 จากแหล่งอื่น ๆ ร้อยละ 14.76 จากลูกร้อยละ 9.40

19. จากคำถามที่ว่าในการขายผลผลิตควรผ่านหน่วยงานของทาง ศูนย์อพยพชาวเขา ทั้งนี้หมายความว่าในการขายผลผลิตควรติดต่อทางหน่วยงาน ให้

เจ้าหน้าที่ติดต่อให้ความสะดวก เพราะจะได้ในราคาถูกกว่า ไม่ถูกกกราคา อาจจะ
เป็นรูปแบบสหกรณ์ก็ได้ ซึ่งแนวความคิดนี้ได้รับการยอมรับจากชาวเขาถึงร้อยละ 64.23
และปฏิเสธเพียงร้อยละ 35.77 พวกที่ยอมรับอ้างว่าตัวเองได้แนวความคิดจาก
เจ้าหน้าที่ร้อยละ 60.13 จากเพื่อนบ้านร้อยละ 20.25 จากลูกร้อยละ 16.46 จาก
อื่น ๆ ร้อยละ 1.90 จากการฟังข่าวสารทางวิทยุร้อยละ 1.26

20. จากคำถามที่ว่า การเก็บเมล็ดพันธุ์ ควรปลูกยาฆ่าแมลงด้วย
หรือไม่ เพราะชาวเขาเมื่อเก็บเมล็ดพันธุ์แล้วไม่ได้ปลูกยาฆ่าแมลงหรือป้องกันแมลงจะมา
แทะเลย ทำให้แมลงเช่น แมลงสาบ ตัวมอกมาเจาะทำให้เมล็ดเสียหาย จำนวน
การงอกก็น้อยลง เกิดการสิ้นเปลืองไปเปล่า ๆ ถ้าหากเราปลูกยาฆ่าแมลงแล้ว แมลง
จะไม่มาทำลายเลย จากคำถามนี้ชาวเขายอมรับเพียงร้อยละ 30.08 แต่ปฏิเสธและ
เก็บรักษาไว้แบบเดิมร้อยละ 69.92 พวกที่ยอมรับอ้างว่าได้แนวความคิดจากเจ้าหน้าที่
ร้อยละ 56.76 จากแหล่งอื่น ๆ โดยเฉพาะพ่อค้าร้อยละ 22.97 จากการฟังข่าวสาร
ทางวิทยุร้อยละ 12.16 จากลูกและเพื่อนบ้านเท่ากัน คือร้อยละ 4.05

21. จากคำถามที่ว่า ถ้างานในไร่มีมาก เราควรใช้เครื่อง
ทุนแรงบ้าง หรือไม่มากนักเกินไป การระดมแรงงานก็ยังมีจำกัด ถ้าเราได้ใช้
เครื่องทุนแรงบ้าง การทำงานคงจะรวดเร็วขึ้น จากคำถามนี้ชาวเขายอมรับถึง
ร้อยละ 75.20 และปฏิเสธร้อยละ 24.80 พวกที่ยอมรับอ้างว่าได้รับแนวความคิด
จากเจ้าหน้าที่ร้อยละ 40.00 จากเพื่อนบ้านร้อยละ 31.89 จากการฟังข่าวสารทาง
วิทยุร้อยละ 18.38 จากแหล่งอื่น ๆ ร้อยละ 5.95 จากลูกร้อยละ 3.78

22. จากคำถามที่ว่า เราควรจะได้ดูการทำการเกษตรของชาวบ้าน
อื่น ๆ บ้าง ในที่นี้หมายถึงชาวพื้นราบทั่วไป ทั้งนี้เพื่อให้ชาวเขาได้หาประสบการณ์
และได้แลกเปลี่ยนข้อบกพร่องของตนเอง ประกอบกันจะได้มีความคิดริเริ่มในการทำการเกษตร
ในค่านอื่น ๆ ได้อีก หรือนำความรู้ไป ปรับปรุงงานของตัวเองให้ดีขึ้น จากคำถาม
นี้ชาวเขายอมรับเพียงร้อยละ 22.76 แต่ปฏิเสธไม่ยอมรับถึงร้อยละ 77.24 พวกที่

ยอมรับ อ้างว่าได้รับแนวความคิดจากเจ้าหน้าที่ร้อยละ 57.14 จากการฟังข่าวสารจากวิทยุร้อยละ 14.29 จากเพื่อนบ้านและอื่น ๆ เท่ากันคือร้อยละ 12.50 และจากลูกร้อยละ 3.57

23. จากคำถามที่ว่าอุปกรณ์และเครื่องทุ่นแรงจะช่วยทุ่นเวลาได้ จากคำถามนี้^{๕๔} จะให้ชาวเขาได้เห็นความสำคัญในการประหยัดเวลาในการทำไร่ เพื่อจะได้นำเวลาไปใช้ในค่านอื่นได้ ซึ่งคำถามนี้ชาวเขายอมรับว่าอุปกรณ์และเครื่องทุ่นแรงช่วยทุ่นเวลาได้ถึงร้อยละ 85.77 และปฏิเสธร้อยละ 14.23 จากพวกที่ยอมรับอ้างว่าได้แนวความคิดจากเจ้าหน้าที่ร้อยละ 35.07 จากเพื่อนบ้านแนะนำร้อยละ 32.22 จากอื่น ๆ ร้อยละ 19.43 จากการรับฟังข่าวสารจากวิทยุร้อยละ 8.06 จากลูกร้อยละ 5.22

24. จากคำถามที่ว่า ในการทำงานควรมีผู้รู้แนะนำบ้าง ทั้งนี้^{๕๕} เนื่องจากว่าชาวเขาขาดความรู้ และประสบการณ์ในการทำ การเกษตรแผนใหม่ ทำให้เกิดมีปัญหาคับข้องต่าง ๆ ขึ้นได้ จะเป็นข้อทำให้เกิดอุปสรรคในการแพร่ของการทำการเกษตรแผนใหม่ ซึ่งจากคำถามนี้ชาวเขาได้ยอมรับถึงร้อยละ 53.66 และปฏิเสธร้อยละ 46.34 แต่ก็ยังกำกวมกันอยู่จากพวกที่ยอมรับได้อ้างว่าได้รับแนวความคิดจากเพื่อนบ้านร้อยละ 42.42 จากเจ้าหน้าที่ร้อยละ 40.91 จากลูกร้อยละ 9.85 จากการฟังข่าวสารทางวิทยุร้อยละ 4.55 จากอื่น ๆ ร้อยละ 2.27

25. จากคำถามที่ว่า คิดว่าการทำการเกษตรของตัวเองยังไม่ได้^{๕๖} ทั้งนี้ต้องการให้ชาวเขาได้แสดงความคิดเห็นโดยการประเมินตัวเองว่าทำการเกษตรอยู่ในระดับใด ตนเองพอใจในผลงานหรือไม่ เมื่อเขาไปเปรียบเทียบกับคนอื่น จากคำถามนี้ชาวเขายอมรับว่าการทำการเกษตรของตัวเองยังไม่ได้ร้อยละ 25.61 แต่ปฏิเสธหมายถึงว่าคิดว่าการของตัวเองทำอยู่ก็แล้วถึงร้อยละ 74.39 จากพวกที่ยอมรับนั้นอ้างว่าได้แนวความคิดจากเจ้าหน้าที่ร้อยละ 50.79 จากอื่น ๆ ร้อยละ 31.74 จากลูกร้อยละ 12.71 จากการฟังวิทยุร้อยละ 3.17 จากเพื่อนบ้านร้อยละ 1.59

26. จากคำถามที่ว่านอกจากทำไร่แล้วควรจะเลี้ยงสัตว์ด้วยหรือไม่
ทั้งนี้เพราะว่าการเลี้ยงสัตว์จะช่วยชาวเขาได้หลายอย่างเช่น บัญคอกสัตว์ ได้จาก
มูลสัตว์ เอาไปใส่ต้นไม้ นำไปซื้อขาย ช่วยเพิ่มรายได้ อาหารของสัตว์คือผลผลิต
จากพืชไร่ตนเอง และยังเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์อีกด้วย และชาวเขา
เขาก็ยังจะได้บริโภคเนื้อสัตว์ ซึ่งจากคำถามนี้ ชาวเขายอมรับถึงร้อยละ 67.48
และปฏิเสธเพียงร้อยละ 32.52 จากพวกที่ยอมรับอ้างว่าได้แนวความคิดจากเจ้าหน้าที่
ร้อยละ 38.55 จากลูกร้อยละ 29.52 จากเพื่อนบ้านแนะนำร้อยละ 22.89 จาก
อื่น ๆ ร้อยละ 6.63 จากการรับฟังข่าวสารจากวิทยุร้อยละ 2.41

27. จากคำถามที่ว่า เราควรใช้พันธุ์สัตว์จากที่ทางการแจกให้เพราะ
ว่าทางรัฐบาลได้พยายามที่จะส่งเสริมให้ชาวเขาได้เลี้ยงสัตว์พันธุ์ดี ลงทุนน้อย ๆ
ได้กำไรมาก แต่อย่างไรก็ตามพันธุ์สัตว์บางอย่างอาจจะไม่ตรงกับความต้องการของ
ชาวเขาก็ได้ เพราะต้องใช้เวลานานนับปีมากเกินไป ซึ่งอันนี้ชาวเขายอมรับถึง
ร้อยละ 97.15 และปฏิเสธเพียงร้อยละ 2.85 พวกที่ยอมรับอ้างว่าได้แนวความคิด
มาจากเจ้าหน้าที่ร้อยละ 41.00 จากเพื่อนบ้านร้อยละ 38.49 จากลูกร้อยละ
8.79 จากการฟังข่าวสารทางวิทยุร้อยละ 7.95 จากแหล่งอื่น ๆ ร้อยละ 3.77

28. จากคำถามที่ว่าสัตว์ที่เลี้ยงไว้นอกจากบริโภคแล้วควรจะขาย
ด้วย จากคำถามอันนี้มุ่งที่จะเน้นให้เห็นความสำคัญของการเลี้ยงสัตว์เพื่อการพาณิชย์
เพิ่มขึ้น เพราะแต่เดิมถ้าครอบครัวใดเลี้ยงสัตว์ไว้มักจะเอาไปฆ่าบริโภคในวันปีใหม่
หรือประเพณีที่สำคัญเท่านั้น จะมีนำมาขายหรือแบ่งขายน้อยมาก เพราะเลี้ยงไว้ใน
ปริมาณจำกัด จากคำถามนี้ชาวเขายอมรับถึงร้อยละ 77.64 และปฏิเสธร้อยละ
22.36 พวกที่ยอมรับอ้างว่าได้รับแนวความคิดมาจากเจ้าหน้าที่ร้อยละ 48.69 จาก
เพื่อนบ้านแนะนำร้อยละ 24.08 จากลูกร้อยละ 12.04 จากอื่น ๆ ร้อยละ 10.48
จากการฟังข่าวสารจากวิทยุร้อยละ 4.71

29. จากคำถามที่ว่า ถ้าเกิดโรคระบาดสัตว์ ควรจะมีการใช้ยา
และป้องกันด้วย ทั้งนี้เพราะว่าการเลี้ยงสัตว์ของชาวเขา มักจะไม่ถูกต้องตามหลักการ

จึงทำให้เกิดโรคระบาดได้ง่าย ทั้งนี้จากการสอบถามชาวเขาก็คือให้การยอมรับเพียงร้อยละ 21.54 ปฏิเสธร้อยละ 78.46 พวกที่ยอมรับอ้างว่าได้รับแนวความคิดจากเจ้าหน้าที่ร้อยละ 58.49 จากอื่น ๆ ร้อยละ 16.98 จากลูกร้อยละ 11.32 จากการฟังข่าวสารจากวิทยุร้อยละ 9.42 จากเพื่อนบ้านเพียงร้อยละ 3.77 เท่านั้น

30. จากคำถามที่ว่า เราควรจะทำคอกสัตว์และให้อาหารเป็นเวลา ทั้งนี้เพราะว่าชาวเขามักจะเลี้ยงสัตว์แบบปล่อยให้ไปหาอาหารกินเองไม่มีการให้อาหาร หรือทำคอกกันให้เป็นที่เป็นทาง ดังนั้นสัตว์จึงสกปรกเกิดโรคได้ง่ายไม่เจริญเต็มที่ และเนื้อที่ไค้มักจะไม่มีคุณภาพ ดังนั้นจึงทำให้การเลี้ยงสัตว์ของชาวเขาไม่เจริญก้าวหน้า จากคำถามนี้ชาวเขาให้การยอมรับเพียงร้อยละ 13.01 เท่านั้น แต่ปฏิเสธถึงร้อยละ 86.99 พวกที่ให้การยอมรับอ้างว่าได้นำแนวความคิดมาจากเจ้าหน้าที่ร้อยละ 56.25 จากลูกและการฟังข่าวสารจากวิทยุเท่ากันร้อยละ 12.50 จากเพื่อนบ้านและอื่น ๆ เท่ากัน ร้อยละ 9.37

คำถามทั้งหมด 30 คำถาม ซึ่งให้ชาวเขาได้แสดงความคิดของตัวเองว่ายอมรับหรือปฏิเสธ การยอมรับเทคนิคใหม่ ๆ ทางเกษตรประกอบกันทั้งการพิจารณาจากที่ชาวเขาเหล่านี้ยึดถือปฏิบัติอยู่จริง ๆ ด้วย ซึ่งปรากฏว่าชาวเขายอมรับเทคนิคใหม่ทางเกษตรร้อยละ 61.71 ของจำนวนประชากรทั้งหมด 246 คน ซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัวของชาวเขาในศูนย์อพยพชาวเขา และมีชาวเขาปฏิเสธแนวความคิดใหม่ ๆ ร้อยละ 38.29 แหล่งที่ให้ความรู้หรือข้อมูลที่มีอิทธิพลต่อชาวเขามากที่สุดได้แก่ เจ้าหน้าที่ในศูนย์อพยพชาวเขานั้นเอง ชาวเขายอมรับว่าได้ความรู้จากเจ้าหน้าที่ถึงร้อยละ 46.64 รองลงมาที่มีผลต่อชาวเขาก็คือได้แก่การได้รับคำแนะนำจากเพื่อนบ้าน ญาติพี่น้อง ผู้ซึ่งประสบผลสำเร็จมาก่อนแล้วถึงร้อยละ 25.49 และความรู้ที่ลูกได้รับมาจากโรงเรียนก็มีส่วนมาเปลี่ยนแปลงแนวความคิดของพ่อแม่ให้ทดลองทำการเกษตรแบบที่ดีขึ้นจากเดิมถึงร้อยละ 12.45 ซึ่งมีความสำคัญมากแสดงว่าระบบโรงเรียนก็ได้รับความสนใจจากชาวเขา ส่วนความรู้ที่ได้จากการรับฟังข่าวสารทางวิทยุนี้มีเพียงร้อยละ 8.06 และจากแหล่งอื่น ๆ ก็มีอิทธิพลน้อยเช่นกันคือ

รอยละ 7.36

2. เปรียบเทียบวิธีการที่เจ้าหน้าที่ใช้ในการเผยแพร่แนวความคิดทางการเกษตรทางวิถีชีวิตที่ดีที่สุดในที่หมายถึงว่าในการที่เจ้าหน้าที่จะนำเอาความรู้หรือเทคนิคใหม่ ๆ ทางทางการเกษตรไปเผยแพร่แก่ชาวเขาซึ่งมีวิถีหลาย ๆ วิธี และแต่ละอย่างย่อมส่งผลไม่เหมือนกัน ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดแบบและวิธีการไว้ 4 อย่างด้วยกัน คือ

2.1 การกระทำกับกลุ่มตัวอย่าง - หมายความว่าเจ้าหน้าที่เลือกเอาชาวเขากลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง จำนวน 2 - 3 ครอบครัว แล้วมีการให้ความรู้ให้การช่วยเหลืออย่างจริงจัง ตามแบบของการเกษตรแผนใหม่ จนให้บังเกิดผลตามที่ต้องการ จนกลุ่มตัวอย่างยอมรับเอาไปปฏิบัติและเป็นตัวแทนเผยแพร่ชักชวนให้พวกพ้องทำตาม หรือเป็นผู้เลี้ยงคอยแนะนำช่วยเหลือแก่เพื่อนชาวเขาอื่น ๆ อันจะแบ่งเบาภาระหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ทางศูนย์อพยพชาวเขาได้

2.2 การแจกเอกสาร - หมายถึงเอกสารที่แนะนำในเรื่องการเกษตร ซึ่งมีทั้งรูปภาพประกอบคำ และเอกสารแบบมีรูปมากมายหาได้ง่ายมีหลายชุดด้วยกัน เช่น คู่มือการเลี้ยงไก่ คู่มือการเลี้ยงสุกร แนะนำการปลูกข้าวโพด เป็นต้น

2.3 อธิบาย หมายถึงเจ้าหน้าที่ออกไปอธิบายแนะนำตามหมู่บ้านของชาวเขา อาจจะทำเดี่ยวเป็นรายครอบครัว หรือเรียกประชุมให้การอธิบายอบรมทั้งหมู่บ้าน หรือทำเป็นกลุ่ม ๆ ไป

2.4 การสาธิต หมายถึงการสาธิต การทำแปลงสาธิตให้ดูอย่างถูกต้องตามหลักวิชา แล้วมีการแจกพันธุ์พืชและสัตว์ด้วย ซึ่งปล่อยให้ชาวเขามาชมได้ตลอดเวลา ไม่เข้าใจก็สามารถจะซักถามได้ เจ้าหน้าที่ที่พร้อมที่จะให้คำแนะนำทันทีนั้นอาจจะใช้ชาวเขามาเป็นส่วนร่วมในการทำการสาธิตด้วยก็ได้

ตาราง 3 แสดงข้อมูลถึงความต้องการของชาวเขาที่ต้องการให้เจ้าหน้าที่
ใช้วิธีการในการที่จะเผยแพร่แนวความคิดใหม่ทางการเกษตร

ความต้องการของชาวเขาที่ต้องการให้เจ้าหน้าที่กระทำ

รายการ	กระทำกับกลุ่ม ตัวอย่าง		แจกเอกสาร		อธิบาย		สาธิต	
	จำนวน คน	คิดเป็น ร้อยละ	จำนวน คน	คิดเป็น ร้อยละ	จำนวน คน	คิดเป็น ร้อยละ	จำนวน คน	คิดเป็น ร้อยละ
1. การเตรียมพื้นที่ไร่	101	41.06	2	0.81	23	9.35	120	48.78
2. การเตรียมแปลง								
เพาะปลูก	100	40.65	5	2.03	37	15.04	104	42.28
3. การเพาะต้นกล้า	84	34.15	20	8.13	43	17.48	99	40.24
4. การปลูกพืช	112	45.53	19	7.72	41	16.67	74	30.08
5. การกำจัดวัชพืช	70	28.46	7	2.84	54	21.95	115	46.75
6. การใส่ปุ๋ย	75	30.49	11	4.47	71	28.86	89	36.18
7. การดูแลรักษา	108	43.90	23	9.35	65	26.48	50	20.33
8. การกำจัดแมลง	91	36.99	6	2.43	48	19.51	101	41.06
9. การเก็บเกี่ยวผลผลิต	111	45.12	15	6.09	25	10.16	95	38.62
10. การรักษามลพิษ	34	13.82	4	1.63	26	10.57	182	73.98
11. การคัดเลือกพันธุ์พืช และสัตว์	95	38.62	24	9.75	29	11.79	98	39.84
12. การเก็บรักษาพันธุ์พืช และสัตว์	86	34.96	14	5.69	31	12.60	115	46.75

ตาราง 3 (ต่อ)

ความต้องการของชาวเขาที่ต้องการให้เจ้าหน้าที่กระทำ

รายการ	กระทำกับกลุ่ม ตัวอย่าง		แจกเอกสาร		อธิบาย		สาริต	
	จำนวน คน	คิดเป็น ร้อยละ	จำนวน คน	คิดเป็น ร้อยละ	จำนวน คน	คิดเป็น ร้อยละ	จำนวน คน	คิดเป็น ร้อยละ
13. การป้องกันโรคระบาด	74	30.03	1	0.41	84	34.15	87	35.36
14. การเก็บรักษา เครื่องมือ	8	3.25	2	0.81	72	29.27	164	66.67
15. การถนอมอาหารที่ได้ จากพืชและสัตว์	159	64.63	1	0.41	3	1.22	83	33.74
16. การผสมอาหารสัตว์	77	31.30	21	8.54	39	15.85	109	44.31
17. การทำคอกสัตว์	82	33.33	3	1.22	55	22.36	106	43.09
18. การดูแลลูกสัตว์	99	40.24	3	1.22	16	6.50	128	52.03
	200	100.00	100	100.00	200	100.00	200	100.00

จากตาราง 3 ซึ่งเป็นการสอบถามเพื่อจะทราบว่าเจ้าหน้าที่ควรจะทำ
อย่างไรชาวเขาจึงจะเข้าใจได้ง่าย และนำไปปฏิบัติได้ดีกว่ากันนั้น ผลที่ได้ออกมา
ดังนี้ คือ

1. การเตรียมพื้นที่ไร่ หมายถึงการทำทางระบายน้ำ การโค่น
ต้นไม้ การให้ร่มเงาแก่ต้นไม้เล็ก ๆ ซึ่งชาวเขาได้ให้คำตอบว่า ต้องการให้ใช้

วิธีการสาธิตสูงที่สุดร้อยละ 48.78 และรองลงมาเห็นว่าควรจะใช้วิธีการกระทำกับกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 41.06 เห็นว่าควรใช้วิธีการอธิบายร้อยละ 9.35 การแจกเอกสารร้อยละ 0.81

2. การเตรียมแปลงเพาะปลูก หมายถึงการซุก, ไถ เตรียมแปลงที่จะปลูกพืช การคลุกปุ๋ยลงในดิน ซึ่งชาวเขาได้ให้คำตอบว่า ต้องการให้ใช้วิธีการสาธิตร้อยละ 42.28 ซึ่งสูงที่สุด รองลงมาซึ่งสูงเกือบเท่าวิธีการสาธิต คือต้องการให้ใช้วิธีการการกระทำกับกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 40.65 วิธีการอธิบายมีร้อยละ 15.04 ที่เห็นว่าการแจกเอกสารมีเพียงร้อยละ 2.03

3. การเพาะต้นกล้า หมายถึงการเตรียมการเพาะต้นกล้า การรดน้ำ การให้แสงแดดและปุ๋ยที่จำเป็นแก่ต้นกล้า ซึ่งพืชแต่ละอย่างอาจจะต้องการดินแฉะแตกต่างกันไป ซึ่งชาวเขาได้ให้คำตอบว่า ควรจะใช้วิธีการสาธิตร้อยละ 40.24 และรองลงมาคือการกระทำกับกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 34.15 ที่เห็นว่าควรจะใช้วิธีการอธิบายร้อยละ 17.48 และต้องการให้ใช้วิธีการแจกเอกสารร้อยละ 8.13 ซึ่งนับว่ามีอัตราร้อยละสูงขึ้น

4. การปลูกพืช หมายถึงการนำเอาต้นกล้าที่มีอายุครบกำหนดลงปลูกในแปลงที่ได้จัดเตรียมไว้ ตลอดจนการรดน้ำ การบังแสงแดดต่าง ๆ ตามความต้องการของพืชแต่ละชนิด ซึ่งชาวเขาได้ให้คำตอบว่าควรจะใช้วิธีการกระทำกับกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 45.53 ซึ่งสูงที่สุด การสาธิตรองลงมามีร้อยละ 30.08 ควรใช้วิธีการอธิบายร้อยละ 16.67 เห็นด้วยกับวิธีการแจกเอกสารร้อยละ 7.72

5. การกำจัดวัชพืช หมายถึงการคอยกำจัดพืชที่เราไม่ต้องการ เช่น เราอาจจะถอนทิ้ง การใช้ยาปราบวัชพืช หรืออาจจะใช้วิธีการไถกลบ ทำให้กลายเป็นปุ๋ยได้อีก ซึ่งชาวเขาได้ให้คำตอบว่าควรจะใช้วิธีการสาธิตร้อยละ 46.75 รองลงมาคือ ควรจะใช้วิธีการกระทำกับกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 28.46 การอธิบายร้อยละ 21.95 และที่ต้องการน้อยที่สุดคือวิธีการแจกเอกสารร้อยละ 2.85

6. การใส่ปุ๋ย หมายถึงการให้ปุ๋ยชนิดต่าง ๆ แก่ต้นพืชตามอายุ และคุณสมบัติของปุ๋ยแต่ละชนิดตามความจำเป็น ซึ่งชาวเขาได้ให้คำตอบว่า ควรจะใช้วิธีการสาธิตร้อยละ 36.18 ใช้วิธีการกระทำกับกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 30.49 การอธิบายมีร้อยละ 28.86 ซึ่งสูงขึ้นเกือบเท่า ๆ กับการกระทำกับกลุ่มตัวอย่าง และที่เห็นว่าควรใช้วิธีการแจกเอกสารร้อยละ 4.47

7. การดูแลรักษา หมายถึงการเอาใจใส่ ดูแลสิ่งผิดปกติ ที่จะเกิดขึ้นกับพืชปลูกและสัตว์ที่เลี้ยงไว้ ซึ่งชาวเขาได้ให้คำตอบว่า เจ้าหน้าที่ควรจะใช้วิธีการกระทำกับกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 43.90 การอธิบายร้อยละ 26.42 ซึ่งสูงกว่าวิธีการสาธิต ชาวเขาที่ต้องการให้ใช้วิธีการสาธิตมีร้อยละ 20.33 และต้องการให้ใช้วิธีการแจกเอกสารร้อยละ 9.35

8. การกำจัดแมลง หมายถึงการกำจัดแมลงที่จะมารบกวนพืชปลูกไว้ อาจจะเป็นแมลงเจาะกินผลอ่อน กัดกินใบ กูดกินน้ำเลี้ยงจากลำต้น ตลอดจนแมลงที่จะมารบกวนสัตว์ที่เลี้ยงไว้ด้วย ซึ่งชาวเขาได้ให้คำตอบว่า ควรจะใช้วิธีการสาธิตร้อยละ 41.06 เห็นด้วยกับการให้กระทำกับกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 36.99 การอธิบายร้อยละ 19.51 การแจกเอกสารซึ่งมีน้อยที่สุดมีเพียงร้อยละ 2.43

9. การเก็บเกี่ยวผลผลิต หมายถึงการที่พืชให้ผลผลิตตามที่ต้องการของทางตลาดหรือตามความต้องการของชาวเขาแล้วก็ลงมือเก็บเกี่ยวพืชผลได้ ซึ่งชาวเขาได้ให้คำตอบว่าควรจะใช้วิธีการกระทำกับกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 45.13 การสาธิตร้อยละ 38.62 และเห็นว่าควรใช้วิธีการอธิบายร้อยละ 10.16 ซึ่งลดลงมาก การแจกเอกสารมีเพียงร้อยละ 6.09

10. การรักษาน้ำดิน หมายถึงหลังจากการเก็บเกี่ยวแล้วผลผลิตบางส่วนอาจจะขายไป บางส่วนต้องเก็บไว้เพื่อบริโภคและเป็นอาหารของสัตว์เลี้ยง บางส่วนต้องเก็บไว้ทำพันธุ์สำหรับฤดูเพาะปลูกต่อไป หรือว่าผลผลิตบางส่วนยังไม่ถึงเวลาจะขาย ซึ่งชาวเขาได้ให้คำตอบว่า ควรจะใช้วิธีการสาธิตซึ่งสูงมาร้อยละ

73.98 ต้องการให้ใช้วิธีการกระทำกับกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 13.82 ต้องการให้ใช้วิธีการอธิบายร้อยละ 10.57 และที่น้อยที่สุดได้แก่วิธีการแจกเอกสารร้อยละ 1.63

11. การคัดเลือกพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ หมายถึงการเลือกเอาพืชหรือสัตว์ที่มีอยู่ไว้ทำพันธุ์ต่อไป ซึ่งในบางครั้งพืชบางชนิด แม้ว่าจะมีเจ้าหน้าที่มาแจกพันธุ์ แต่ก็มิใช่ว่าจะแจกได้ทุกครั้งไป ชาวเขาจะต้องรู้จักวิธีการคัดเลือกพันธุ์ด้วย ซึ่งชาวเขาได้ให้คำตอบว่า ควรจะใช้วิธีการสารัตถ์ร้อยละ 39.84 ควรจะใช้วิธีการกระทำกับกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 38.62 ซึ่งมีปริมาณพอ ๆ กัน ต้องการให้ใช้วิธีการอธิบายร้อยละ 11.79 และการแจกเอกสารร้อยละ 9.75

12. การเก็บรักษาพันธุ์พืชและสัตว์ หมายถึงการเก็บพืชและสัตว์ไว้สำหรับทำพันธุ์ ซึ่งต้องพิเศษแตกต่างจากการจะเก็บไว้บริโภคและสำหรับขาย ซึ่งชาวเขาได้ให้คำตอบว่า ควรจะใช้วิธีการสารัตถ์ร้อยละ 46.75 รองลงมาคือการกระทำกับกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 34.96 ที่เห็นว่าควรใช้วิธีการอธิบายร้อยละ 12.60 และวิธีการแจกเอกสารร้อยละ 5.69

13. การป้องกันโรคระบาด หมายถึงการที่มีโรคของพืชหรือสัตว์ระบาดขึ้นแล้ว เจ้าหน้าที่จะแนะนำเรื่องการใช้ยาปราบหรือป้องกันโรคระบาด ซึ่งมิเกิดขึ้นได้บ่อย ๆ นั้น ชาวเขาได้ให้คำตอบว่าควรจะใช้วิธีการสารัตถ์ร้อยละ 35.36 และการอธิบายซึ่งสูงขึ้นมาพอ ๆ กับวิธีการสารัตถ์คือร้อยละ 34.15 เห็นว่าควรใช้วิธีการกระทำกับกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 30.08 และการแจกเอกสารมีน้อยมากเพียงร้อยละ 0.41

14. การเก็บรักษาเครื่องมือ หมายถึงหลังจากการใช้เครื่องมือแล้ว จะต้องมียุทธวิธีการเก็บรักษาเครื่องมืออย่างถูกต้องเพื่อถนอมเครื่องมือ และจะได้มีอายุการใช้ได้นานหรือไม่เสื่อมคุณภาพได้ง่าย ซึ่งชาวเขาได้ให้คำตอบว่า ควรจะใช้วิธีการสารัตถ์ร้อยละ 66.67 และเป็นวิธีการอธิบายร้อยละ 29.27 การกระทำกับกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 3.25 และเห็นว่าให้ใช้วิธีการแจกเอกสารเพียงร้อยละ 0.81

15. การถนอมอาหารที่ได้จากพืชและสัตว์ หมายถึงการรู้จักเก็บ และรักษาลักษณะที่ได้จากพืชและสัตว์ไว้ให้ได้นาน ๆ อาจจะเป็นเรื่องการตากแห้ง การคอง การทำเค็ม ซึ่งจะทำให้มีอาหารบริโภคได้ตลอดปี ซึ่งชาวเขาได้ให้คำตอบว่าควรจะใช้วิธีการกระทำกับกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 64.63 เห็นว่าควรจะใช้วิธีการสาธิตร้อยละ 33.74 การอธิบายมีความต้องการน้อยมาก มีเพียงร้อยละ 1.22 และวิธีการแจกเอกสารก็มีเพียงร้อยละ 0.41

16. การผสมอาหารสัตว์ หมายถึงอาหารสัตว์ที่เลี้ยงตามหลักการ เกษตรแผนใหม่ทั่วไป ที่ไม่ได้ปล่อยให้หาอาหารกินเองตลอดวัน เราต้องให้อาหาร ผสมเป็นรางมือซึ่งจะต้องมีสูตร มีอัตราส่วนตายตัว จึงจะไม่ทำให้ผู้เลี้ยงสัตว์ขาดทุน ชาวเขาได้ให้คำตอบว่า ควรจะใช้วิธีการสาธิตร้อยละ 44.31 การกระทำกับกลุ่ม ตัวอย่างร้อยละ 31.30 ต้องการให้ใช้วิธีการอธิบายร้อยละ 15.85 และวิธีการ แจกเอกสารน้อยที่สุดมีเพียง 8.54

17. การทำคอกสัตว์ หมายถึงการทำคอกหรือเล้าสัตว์ เป็น โรงพักหรือโรงเลี้ยง ตลอดจนที่ให้อาหาร ซึ่งต้องทำให้มีแบบแผนพอสมควร เช่น หิศทางลม แสงแดด การระบายน้ำ ที่กันฝน หรือที่ป้องกันสัตว์อื่นจะมาทำอันตราย ต่อสัตว์เลี้ยง ซึ่งชาวเขาได้ให้คำตอบว่า ควรจะใช้วิธีการสาธิตร้อยละ 43.09 และควรจะใช้วิธีการกระทำกับกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 33.33 ควรจะใช้วิธีการอธิบาย ร้อยละ 22.36 การแจกเอกสารเป็นอันดับสุดท้ายร้อยละ 1.22

18. การดูแลลูกสัตว์ หมายถึงลูกสัตว์เล็ก ๆ ที่เราเพาะพันธุ์เอง ซึ่งต้องเอาใจใส่ดูแล ให้อาหาร วัคซีนป้องกันโรค ตลอดจนความอบอุ่น ไม่ปล่อยให้ ลูกสัตว์หนาวตาย ซึ่งชาวเขาได้ให้คำตอบว่า ควรจะใช้วิธีการสาธิตร้อยละ 52.03 ต้องการให้ใช้วิธีการกระทำกับกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 40.24 การอธิบายร้อยละ 6.50 และต้องการให้ใช้วิธีการแจกเอกสารร้อยละ 1.22

จากตาราง 3 นั้นปรากฏว่าชาวเขาต้องการให้เจ้าหน้าที่ใช้วิธีการสาธิตถึงร้อยละ 43.34 ซึ่งสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ต้องการให้เจ้าหน้าที่จัดกระทำกับกลุ่มตัวอย่างมีร้อยละ 35.36 ที่มีความสำคัญอันดับสามได้แก่ การอธิบายชี้แจงปากเปล่าหรือการให้การประชุมอบรม ซึ่งมีชาวเขาเห็นชอบด้วยกับวิธีนี้เพียงร้อยละ 17.21 ส่วนวิธีการส่งมอบงานแทนว่าจะไม่มีความสำคัญเลยได้แก่ การแจกเอกสารมีร้อยละ 4.09 ซึ่งวิธีการนี้น่าจะยังไม่ได้ผลนักสำหรับจะส่งเสริมให้ชาวเขาหันไปใช้เทคนิคใหม่ในการทำการเกษตร

3. ศึกษาถึงว่า ถ้าเกิดมีปัญหาค้นการเกษตรเกิดขึ้นชาวเขาจะปรึกษาใครมากที่สุด ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายว่าเมื่อเกิดปัญหาทางด้านการทำการเกษตรขึ้นแล้วชาวเขาจะไว้วางใจใคร ให้ความเชื่อมั่นในตัวของฝ่ายใดที่จะหันหน้าเข้าไปปรึกษาซึ่งจะทำให้เราได้ทราบข้อมูลและดูทางที่จะป้อนข้อมูลที่ถูกต้องให้ได้ ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งเป็นกลุ่มไว้ดังนี้

3.1 เจ้าหน้าที่ หมายถึง เจ้าหน้าที่ของศูนย์อพยพชาวเขานั้นเอง หรือเจ้าหน้าที่อื่นใดที่เป็นหน่วยงานของทางรัฐบาลเข้าไปเป็นครั้งคราว เพื่อแนะนำให้ความรู้ในเรื่องการเกษตรของชาวเขา

3.2 พ่อค้า คือพ่อค้าแม่ค้าที่เข้าไปติดต่อกับชาวเขาเพื่อแลกเปลี่ยนซื้อขายสินค้ากับชาวเขา หรือพ่อค้าแม่ค้าที่ชาวเขาออกมาติดต่อซื้อขายด้วย

3.3 เพื่อนบ้าน คือเพื่อนบ้านที่อยู่ในศูนย์อพยพชาวเขาแห่งเดียวกันนั่นเอง ซึ่งเป็นผู้ที่ชาวเขาคอยกันไว้วางใจ อาจจะมีความรู้ที่พอจะแนะนำให้คำปรึกษาได้

3.4 อื่น ๆ เช่น ครู พระธรรมทูต นักสอนศาสนาต่าง ๆ ที่มีความรู้พอที่จะให้คำแนะนำปรึกษาได้

ตาราง 4 แสดงข้อมูลถึงกลุ่มบุคคลที่ชาวเขาให้ความสนใจในการที่จะ
เข้าไปปรึกษาปัญหาทาง ๆ ทางด้านการเกษตร

ผู้ท้าวเขาให้ความสนใจ

รายการปัญหาทาง การเกษตร	เจ้าหน้าที่		พ่อค้า		เพื่อนบ้าน		อื่น ๆ	
	จำนวน คน	เป็น ร้อยละ	จำนวน คน	เป็น ร้อยละ	จำนวน คน	เป็น ร้อยละ	จำนวน คน	เป็น ร้อยละ
1. ในกรณีที่มีปัญหาในการ ปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์	74	30.08	53	21.54	85	34.55	34	13.82
2. ในกรณีที่ต้องหา พันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์	92	37.40	64	26.01	71	28.86	19	7.72
3. ในกรณีที่ต้องการเงินทุน	26	10.57	30	12.20	182	73.98	8	3.25
4. ในกรณีที่ต้องการยา กำจัดแมลง	62	25.20	81	32.93	93	37.80	10	4.07
5. ในกรณีที่ต้องการขาย ผลิตผล	71	28.86	70	28.46	75	30.40	30	12.20
6. ในกรณีที่คัดเลือกพันธุ์พืช และพันธุ์สัตว์	86	34.96	59	23.98	83	33.74	18	7.32
7. ในกรณีที่ต้องการเก็บรักษา พันธุ์พืช	85	34.55	62	25.20	94	38.21	5	2.03
8. ในกรณีที่โรคของพืชและสัตว์ ระบาด	91	36.99	74	30.08	79	32.11	2	0.81

ตาราง 4 (ต่อ)

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ความไว้วางใจ

รายการปัญหาทาง การเกษตร	เจ้าหน้าที่		พ่อค้า		เพื่อนบ้าน		อื่น ๆ	
	จำนวน คน	เป็น ร้อยละ	จำนวน คน	เป็น ร้อยละ	จำนวน คน	เป็น ร้อยละ	จำนวน คน	เป็น ร้อยละ
9. ในกรณีที่จะเลือกชนิดของ พืชและสัตว์	75	30.49	95	38.62	64	26.02	12	4.88
10. ในกรณีที่ต้องการเตรียม ที่ดิน	84	34.15	72	29.27	84	34.15	6	2.43

จากตาราง 4 ปรากฏผลออกมาดังนี้

1. ในกรณีที่ปัญหาเกี่ยวกับการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ ชาวเขาพบว่าปรึกษากับเพื่อนบ้านมากที่สุดร้อยละ 34.55 ที่เห็นว่าควรจะปรึกษากับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลร้อยละ 30.08 ที่เห็นว่าควรจะปรึกษากับพ่อค้าที่ตนติดต่อกวามีร้อยละ 21.54 และอื่น ๆ ร้อยละ 13.82

2. ในกรณีที่ต้องการพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ ชาวเขาตอบว่าตัวเองได้ปรึกษากับเจ้าหน้าที่มากที่สุดร้อยละ 37.40 ที่เห็นว่าควรจะปรึกษากับเพื่อนบ้านรองลงมาร้อยละ 28.86 และที่เห็นว่าควรจะปรึกษากับพวกพ่อค้าที่ตนติดต่อกวามีร้อยละ 26.01 และอื่น ๆ อีกร้อยละ 7.72

3. ในกรณีที่ต้องการเงินทุนที่จะนำมาใช้ในการทำไร่และเลี้ยงสัตว์ ชาวเขายอมรับว่าปรึกษากับเพื่อนบ้านด้วยกันดีกว่าสูงถึงร้อยละ 73.98 และพ่อค้ากลับ

มีความสำคัญว่าเจ้าหน้าที่ คือชาวเขายอมรับว่าได้ไปปรึกษาพ่อค้าร้อยละ 12.20 รองลงมาคือปรึกษากับเจ้าหน้าที่ร้อยละ 10.57 และอื่น ๆ อีกร้อยละ 3.25

4. ในกรณีที่ต้องการยากำจัดแมลง ชาวเขายอมรับว่าปรึกษากับเพื่อนบ้านที่รู้จักถึงร้อยละ 37.80 และรองลงมาสูงเกือบพอ ๆ กัน คือให้ความเชื่อมั่นในตัวพ่อค้าถึงร้อยละ 32.92 เจ้าหน้าที่ร้อยละ 25.20 และอื่น ๆ มีเพียงร้อยละ 4.07 เท่านั้น

5. ในกรณีที่ต้องการขายผลิตผล ซึ่งมีความสำคัญต่อการทำไร่และเลี้ยงสัตว์ของชาวเขามาก ชาวเขาไว้วางใจทั้งสามกลุ่มนั้นเกือบพอ ๆ กัน คือมีจำนวนร้อยละที่ไม่แตกต่างกันมากนัก คือปรึกษากับเพื่อนบ้านร้อยละ 30.48 ปรึกษากับเจ้าหน้าที่ร้อยละ 28.86 ปรึกษากับพ่อค้าถึงร้อยละ 28.46 อื่น ๆ มีเพียงร้อยละ 12.20

6. ในกรณีที่ต้องการคัดเลือกพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ ซึ่งจะเอาไว้ทำพันธุ์หรือเป็นพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ ชาวเขาปรึกษากับเจ้าหน้าที่ร้อยละ 34.96 และปรึกษาเพื่อนบ้านของตนเองร้อยละ 33.74 ซึ่งสูงพอกับการปรึกษาเจ้าหน้าที่ และยอมรับว่าตัวเองได้ปรึกษาแม่ค้าพ่อค้าร้อยละ 23.98 และอื่น ๆ อีกร้อยละ 7.32

7. ในกรณีที่ต้องการเก็บรักษาพันธุ์พืชถ้าหากเป็นการเก็บที่ถูกวิธี จะต้องมีความรู้ความชำนาญพอสมควร ซึ่งชาวเขาได้ยอมรับว่าตัวเองได้ไปปรึกษากับเพื่อนบ้านถึงร้อยละ 38.21 ปรึกษากับเจ้าหน้าที่ร้อยละ 34.55 ปรึกษากับพ่อค้าที่ตนติดต่อด้วยร้อยละ 25.20 และอื่น ๆ อีกร้อยละ 2.03

8. ในกรณีที่โรคของพืชและสัตว์ระบาด ซึ่งก่อความหวั่นไหวและวิตกให้แก่ชาวเขาอย่างมาก ถ้าหากสิ่งใดที่เขาลงทุนเป็นตัวเงินลงไปยิ่งจะก่อให้เกิดความระส่ำระสายมากขึ้น ชาวเขายอมรับว่าตนได้ปรึกษากับเจ้าหน้าที่ร้อยละ 36.99 ปรึกษากับเพื่อนบ้านร้อยละ 32.11 และปรึกษากับพ่อค้าที่ตนติดต่อด้วยสูงเกือบเท่ากับเพื่อนบ้านคือร้อยละ 30.08 และอื่น ๆ อีกเพียงเล็กน้อยคือร้อยละ

9. ในกรณีที่เลือกชนิดของพืชและสัตว์ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ซึ่งชาวเขาเองก็ไม่ได้ชำนาญหรือมีไหวพริบในเรื่องเหล่านี้มากนัก เคยปลูกอะไรมักจะปลูกอยู่อย่างนั้นซ้ำ ๆ กัน ชาวเขายอมรับว่าได้ปรึกษาพ่อค้าเป็นอันดับแรกร้อยละ 38.62 ปรึกษากับเจ้าหน้าที่ร้อยละ 30.49 ปรึกษากับเพื่อนบ้านร้อยละ 26.02 และอื่น ๆ ร้อยละ 4.88 เท่านั้น

10. ในกรณีที่ต้องการเตรียมดินชาวเขายอมรับว่าตนได้ปรึกษากับเจ้าหน้าที่ และปรึกษากับเพื่อนบ้านมีเท่ากัน คือร้อยละ 34.15 และปรึกษากับบรรดาพ่อค้าที่เขาไปติดต่อด้วยร้อยละ 29.27 และอื่น ๆ อีกร้อยละ 2.43

จากตาราง 4 นี้ซึ่งเราพอจะประเมินผลได้ว่าเมื่อเกิดปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเกษตรขึ้น ผู้ที่ชาวเขาจะไปติดต่อสอบถามก่อนอื่นได้แก่เพื่อนบ้านด้วยกัน ซึ่งสูงถึงร้อยละ 36.99 แสดงว่าชาวเขามีความไว้วางใจชาวเขาค่อนข้างมากกว่าบุคคลอื่น ๆ รองลงมาได้แก่เจ้าหน้าที่ซึ่งชาวเขายอมรับว่าตัวเองได้ปรึกษาหรือติดต่อสอบถามเมื่อเกิดปัญหมาถึงร้อยละ 30.33 พ่อค้าก็มีส่วนสำคัญรองลงมา จากเจ้าหน้าที่ซึ่งชาวเขายอมรับว่าตัวเองได้ปรึกษากับพ่อค้าถึงร้อยละ 26.83 และแหล่งอื่น ๆ นั้นมีเพียง 5.85 เท่านั้น

✓แบบสอบถามตอนสุดท้าย เพื่อเป็นการประเมินผลงานที่เจ้าหน้าที่เขาไปเผยแพร่ความรู้ใหม่ ๆ จักรະเบียบการทำงานเสียใหม่นี้ว่าเป็นที่ยอมรับของชาวเขามากน้อยอย่างไร บางกรณีเขาอาจปฏิเสธไม่ยอมรับ บางกรณีอาจจะชอบ บางกรณีอาจจะเฉย ๆ ซึ่งทางฝ่ายรัฐบาลเราจะไ้รู้ตัวเร่งแก้ไขหรือทุ่มเทไปในทางที่ถูกต้องบางอย่างที่เขาไม่ชอบเราจะไ้ศึกษาข้อมูลกันต่อไป

ตาราง 5 แสดงถึงข้อมูลที่เป็นทัศนคติของชาวเขาที่มีต่อการปฏิบัติงาน
บางอย่างของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการเกษตร

ทัศนคติของชาวเขา

รายการ	ชอบ		ไม่ชอบ		เฉย ๆ	
	จำนวน คน	เป็น ร้อยละ	จำนวน คน	เป็น ร้อยละ	จำนวน คน	เป็น ร้อยละ
1. ให้เลิกปลูกฝิ่น	28	11.38	192	78.05	26	10.57
2. จำกัดขอบเขตของที่ทำกิน	61	24.80	103	41.87	82	33.33
3. แนะนำการปลูกพืช	175	71.14	63	25.61	8	3.25
4. แนะนำการขายนิตยล	136	55.28	77	31.30	33	13.41
5. แนะนำการคัดเลือกพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์	87	35.37	83	33.74	76	30.89
6. แจกพันธุ์พืชและสัตว์	240	97.56	—	00.00	6	2.44
7. ช่วยปราบศัตรูพืช	229	93.09	1	0.41	16	6.50
8. แนะนำการเตรียมแปลงพืชและคอกสัตว์ให้ถูกต้อง	62	25.20	141	57.32	43	17.48
9. แนะนำการทำปุ๋ยและการใช้ปุ๋ย	78	31.71	91	36.99	77	31.30
10. แนะนำชนิดของพืช	22	8.94	102	44.31	115	46.75
11. แนะนำการทำและหาอาหารสัตว์	48	19.51	165	67.07	33	13.41
รวม	166	68.00	239	97.50	111	45.20

จากตาราง 5 นั้น เราพอจะสรุปได้ว่าชาวเขานิยมชมชอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เป็นส่วนใหญ่ คือมีถึงร้อยละ 43.09 ไม่พอใจหรือไม่ชอบ ร้อยละ 37.88 และเฉย ๆ ใครจะทำอะไรอย่างไรก็ได้ร้อยละ 19.03 ซึ่งทั้งสามอย่างนี้ หลังจากทำการทดสอบด้วยวิธี test chi-square เห็นว่ามีความแตกต่างกันจริง รวมความแล้วการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เป็นที่พอใจของชาวเขาสส่วนใหญ่ และรองลงมาคือส่วนที่ไม่พอใจ ส่วนพวกที่เฉย ๆ ไม่เป็นพวกไหนนั้นก็มากพอสมควร

บทที่ 4

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ชาวเขายอมรับเอาวิธีการทำการเกษตรแบบใหม่ไว้ใช้ เพื่อปรับปรุงวิธีการเกษตรของตนเองให้ดีขึ้นถึงร้อยละ 61.71
2. แหล่งที่ให้ความรู้และข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งมีอิทธิพลก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเทคนิค การทำการเกษตรจากดั้งเดิมไปสู่การทำการเกษตรแบบใหม่ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของศูนย์อพยพชาวเขานั้นเองถึงร้อยละ 46.64 รองลงมาได้แก่เพื่อนบ้านที่อยู่ใกล้เคียง ความรู้ของลูกที่ได้จากโรงเรียน ได้จากการรับฟังข่าวสารจากวิทยุ และสุดท้ายได้แก่อื่น ๆ ซึ่งมีเพียงร้อยละ 7.36
3. วิธีการที่จะเผยแพร่ความคิดและเทคนิคใหม่ทางการเกษตรไปสู่ชาวเขาที่ได้ผลมากที่สุดได้แก่ วิธีการสาธิตและการทำแปลงสาธิตร้อยละ 43.34 รองลงมาคือการกระทำกับกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 35.36 การอธิบายร้อยละ 17.21 และวิธีที่ได้ผลน้อยที่สุด ได้แก่วิธีการแจกเอกสารร้อยละ 4.09
4. เมื่อชาวเขาเกิดมีปัญหาดังต่าง ๆ ทางด้านการเกษตรขึ้น ผู้ที่ชาวเขาให้ความเชื่อถือไว้วางใจมากที่สุด เพื่อที่จะปรึกษาถึงการแก้ปัญหา นั้น ได้แก่ เพื่อนบ้านสูงถึงร้อยละ 36.99 รองลงมาได้แก่เจ้าหน้าที่ร้อยละ 30.33 พ่อค้าร้อยละ 26.83 และที่ไว้น้อยที่สุดได้แก่อื่น ๆ ร้อยละ 5.85
5. การที่เจ้าหน้าที่เข้าไปคลุกคลีให้ความช่วยเหลือในค่านต่าง ๆ ตลอดจนการแนะนำให้เลิกการกระทำบางอย่างที่จะเป็นอันตรายต่อส่วนรวม ซึ่งการกระทำนั้นมีผลต่อชาวเขาโดยตรง มีผลทำให้ชาวเขาไม่ชอบเจ้าหน้าที่เข้าไปเกี่ยวข้อง และนโยบายบางอย่างร้อยละ 37.88 เฉย ๆ คือ ไม่ชอบแต่ก็ไม่

ปฏิเสธถึงร้อยละ 19.03 ส่วนที่ชอบและมีทัศนคติที่ดีต่อเจ้าหน้าที่บ้านเมืองสูงที่สุดถึงร้อยละ 43.09

อภิปรายผล

จากตัวเลขที่แสดงค่าต่าง ๆ ของการค้นคว้าซึ่งได้จากการสัมภาษณ์ ชาวเขาที่หมู่บ้านเข็กน้อย ในเรื่องของการยอมรับเอาเทคนิคใหม่ทางการเกษตรไปใช้ซึ่งแต่ละอย่างก็มีสาเหตุและเหตุผลในตัวของมันเอง ซึ่งผู้วิจัยและผู้สัมภาษณ์พยายามถามถึงเหตุผลที่เขาคิดอย่างนั้น มารวมกันเป็นหมวดหมู่ดังนี้ คือ

1. ชาวเขายอมรับเอาเทคนิคใหม่ทางการเกษตรไปใช้หรือไปปรับปรุงการเกษตรของตัวเองให้ดีขึ้นเพราะ

1.1 เนื่องจากได้เห็นตัวอย่าง จากเจ้าหน้าที่ได้แสดงให้เห็นอยู่แล้วปรากฏว่าได้ผลดีกว่าที่ตัวเองเคยทำมาแต่ก่อน

1.2 สิ่งแวดล้อมเปลี่ยนไปจากเดิมที่เคยอยู่อาศัยมาก เพราะแต่ก่อนเคยอยู่ แถบที่สูงระดับ 3,000 - 5,000 ฟุต เห็นระดับน้ำทะเล แต่ที่อยู่ในปัจจุบันอยู่ต่ำลงมากกว่าเดิมมาก การทำแบบปล่อยปละละเลยจะไม่ได้ผลเหมือนเดิม ชาวเขาจึงได้มุ่งความสนใจมายังวิธีการที่เจ้าหน้าที่ทำให้ดูเป็นตัวอย่าง

1.3 แนวความคิดเปลี่ยนไปจากเดิม ได้รู้ได้เห็นมากขึ้น ทำให้มีแนวความคิดกว้างขวาง โดยเฉพาะบางครอบครัวส่งลูกเรียนถึงระดับมัธยมศึกษา ย่อมเป็นที่แน่นอนว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

1.4 การยอมรับติดต่อกับโลกภายนอก เพราะแต่เดิมชาวเขาจะอยู่อย่างโดดเดี่ยวรวมกลุ่มกันอย่างเหนียวแน่น การคมนาคมติดต่อกับกลุ่มอื่นลำบากมาก จะกระทำก็ต่อเมื่อมีความจำเป็นเช่น ต้องการอาหาร ยารักษาโรค เท่านั้น แต่ปัจจุบันศูนย์อพยพชาวเขาแห่งนี้ตั้งอยู่ติดกับถนนหลวง การคมนาคมสะดวกมีพ่อค้า

แม้จะเข้าไปติดต่อกันตลอดเวลา ซึ่งแนวความคิดใหม่ ๆ จะค่อยแทรกเข้าไปอยู่เรื่อย ๆ

1.5 การเอาใจใส่ของเจ้าหน้าที่มีมากและสม่ำเสมอเป็นนโยบายอย่างหนึ่งของรัฐบาล เพราะอยู่ในเขตล่อแหลมต่ออันตราย (Sensitive Area) เจ้าหน้าที่ซึ่งรวมทั้งหน่วยงาน กอ.รม.น. พยายามที่จะดึงเอาชาวเขาเหล่านั้นมาเป็นฝ่ายรัฐบาลให้มากที่สุด จึงได้เอาใจใส่ตลอดเวลา พยายามจะชักชวนเข้ามาในเรื่องการอาชีพเพื่อการกินคืออยู่ได้ จนกระทั่งสามารถโน้มน้าวชาวเขาส่วนใหญ่ได้

ดังนั้นจึงเชื่อว่าต่อไปการเกษตรของชาวเขาจะพยายามปรับตัวให้เข้ากับชาวไทยบนพื้นราบได้โดยไม่แตกต่างกันมาก ตลอดทั้งปัญหาที่เกิดขึ้นต่อทรัพยากรธรรมชาติ ต้นน้ำ ลำธาร และปัญหาอื่น ๆ จะหมดไป เมื่ออาชีพของเขาเจริญ การเศรษฐกิจย่อมจะดีขึ้น ซึ่งขณะนั้นแม้จะเป็นระยะเวลาอันสั้น แต่ถ้าเราสังเกตก็จะเห็นว่ามีการเปลี่ยนแปลงขึ้นในสังคมของชาวเขา โดยเฉพาะทางด้านการเกษตร มีการทำไร่ และทำสวนผลไม้ยืนต้น ผิดกับแต่ก่อนซึ่งชาวเขาจะไม่สนใจในเรื่องเหล่านี้เลย

2. เจ้าหน้าที่เป็นแหล่งที่มีอิทธิพลในการให้ข้อมูล ข่าวสารทางด้านการเกษตรจนก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเทคนิคในการทำเกษตรขึ้น ซึ่งก็ตรงกับสมมุติฐานที่วางไว้ว่า "แหล่งที่จะให้ความรู้แก่ชาวเขามากที่สุด คือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมากกว่าแหล่งอื่น ๆ" สาเหตุที่เจ้าหน้าที่เป็นตัวจักรสำคัญในการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเทคนิคทางการเกษตรของชาวเขาขึ้น เพราะ

2.1 เขตนี้เป็นเขตควบคุมของเจ้าหน้าที่ ซึ่งข่าวสารข้อมูลแหล่งอื่น ๆ จะเข้าไปได้ยาก เพราะความระมัดระวังของเจ้าหน้าที่ทางทหาร และหน่วยรักษาความสงบ ย่อมจะกีดกันมิให้คนภายนอกไปพลุกพล่าน ดังนั้นเจ้าหน้าที่จึงมีผลต่อชาวเขามากที่สุด ในการที่จะออกไปพบปะชี้แจง ตลอดจนให้ความคิดเห็นแก่ชาวเขาได้มาก และที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ เป็นหน้าที่โดยตรงของรัฐบาลที่จะทำเรื่องนี้

2.2 เป็นที่มั่นใจ และรับประกันความไม่ผิดหวังได้ดีกว่าแหล่งอื่น ๆ เพราะว่า การที่เราจะเลือกเอาวิธีการอะไรก็ตาม ย่อมจะเกิดจากการที่เราได้เห็นผลมาแล้วว่าเราจะไม่ขาดทุน มีผู้มาคอยเอาใจใส่ตลอดเวลา ดังนั้นชาวเขาส่วนใหญ่จึงยอมรับเอาคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ด้วยความสมัครใจ เช่นกัน

จากเหตุผลอันนี้ เจ้าหน้าที่จะเป็นตัวแทนที่สำคัญที่สุดของฝ่ายรัฐบาลที่มีต่อชาวเขา แต่แหล่งบริการชาวสารอื่น ๆ เราก็ต้องพิจารณาประกอบกันไป เช่น การเผยแพร่แนวความคิดจากชาวบ้านด้วยกันเอง จากคนหนึ่งไปสู่อีกคนหนึ่งก็มีความสำคัญพอ ๆ กัน เพราะระบบการนับถือผู้อาวุโส เคารพครุ้มมาก จึงสามารถที่จะให้แนวความคิดเก่า ๆ ที่ติดตัวอยู่กับผู้สูงอายุ ยังมีอิทธิพลต่ออาชีพการเกษตร ซึ่งเราต้องค่อย ๆ ให้คำแนะนำที่ถูกต้องอยู่ต่อไปเรื่อย ๆ การให้แนวความคิดให้การศึกษาแก่ชาวเขาก็คงต่างก็มีอิทธิพลทั้งสิ้น ถึงแม้ว่าขณะนี้แหล่งอื่น ๆ และการฟังข่าวสารจากวิทยุจะมีน้อยกว่าอื่น ๆ เราก็ต้องตระหนักว่า เริ่มมีความสำคัญขึ้นบ้างแล้ว ซึ่งเราจะต้องปรับปรุงให้วิธีการเผยแพร่เป็นวิธีการที่ถูกต้อง ไม่ทำให้ชาวเขาไขว้เขวได้

✓ 3. วิธีการเผยแพร่ความรู้และเทคนิคใหม่ทางการเกษตรไปสู่ชาวเขานั้น วิธีที่โดยลึกลับที่สุดที่ชาวเขาต้องการก็คือ การทำแปลงสาธิตและการสาธิต เป็นเพราะเหตุว่าวิธีนี้ชาวเขาจะได้เห็นด้วยตัวเอง มีประสบการณ์ตรงที่ทุกคนเข้าไปมีส่วนร่วมได้ทุกคนมีโอกาสได้ติดตามตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุด เจ้าหน้าที่ก็จะเปิดให้ชมได้ตั้งแต่เริ่มต้นไปจนถึงการเก็บเกี่ยว อีกวิธีหนึ่งได้แก่การกระทำกับกลุ่มตัวอย่าง วิธีการนี้จะทำให้ชาวเขากลุ่มหนึ่งประสบผลสำเร็จตามแนวทางการเกษตรแผนใหม่ จนเป็นตัวอย่างของบุคคลอื่น ๆ ในหมู่บ้าน แล้วก็จะกลายเป็นตัวแทนของเจ้าหน้าที่ในการเผยแพร่แนวความคิดไปสู่เพื่อนบ้าน และจะเป็นพี่เลี้ยงให้คำปรึกษาแก่เพื่อนบ้านได้ในที่สุด ซึ่งตามสมมุติฐานก็ได้ตั้งเอาไว้ว่า "ในเรื่องการให้การแนะนำแก่ชาวเขานั้นวิธีที่โดยลึกลับ คือวิธีการทำแปลงสาธิตและการสาธิต"

ส่วนวิธีการอื่น ๆ เช่น การอธิบาย และการแจกเอกสารไค้เล็กน้อย
เพราะ

3.1 การอธิบายนั้นไม่สามารถจะโน้มน้าวชาวเขาได้เมื่อไม่มี
ผลงานให้เห็น เพราะชาวเขาเหล่านั้นถ้ามิได้เห็นประโยชน์คุ้มค่าจะไม่ตกลงทำ
เลย อาจจะมีอยู่เป็นส่วนน้อย ที่เราแนะนำปากเปล่า แล้วเขายอมเอาไปปฏิบัติ
ซึ่งชาวเขาก็ไม่กล้าเสี่ยงต่อการกระทำที่คาดคะเนผลไม่ได้

3.2 เนื่องจากว่าการให้คำอธิบายนั้นมีผู้ให้คำชี้แจงอธิบายได้
หลายฝ่าย จนก่อให้เกิดความไขว้เขวขึ้นได้ในชาวเขา เพราะมีไข้มีแต่ฝ่าย
รัฐบาลเท่านั้น ฝ่ายตรงข้ามที่แฝงเข้ามาในรูปอื่น ๆ ก็มี ซึ่งเจ้าหน้าที่ไม่สามารถ
จะดูแลได้ทั่วถึง

3.3 อุปสรรคในเรื่องภาษาบางครั้งชาวเขาอาจจะไม่เข้าใจเพราะ
บางคนไม่สามารถจะพูดภาษากลางหรือฟังภาษากลางได้ นี่เป็นปัญหาค้นหนึ่งที่ทาง
ศูนย์อพยพชาวเขากำลังพบอยู่ เพราะทำให้ไม่สามารถเข้าใจตรงกันได้ ที่ความหมาย
ของคำไปคนละอย่าง ซึ่งผลที่ได้จากคำพูดจึงไม่ได้ผลเต็มที่

3.4 ในเรื่องของการแจกเอกสาร อันนี้นับว่าเป็นความสูญเสียเปล่า
เพราะว่าชาวเขาจะจับหัวหน้าครอบครัวยีนน้อยมากที่อ่านหนังสือได้ ดังนั้นแจกไปก็
ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ไค้มากนัก เพราะไม่เข้าใจความหมาย แต่ในโอกาสต่อไป
เมื่อชาวเขาส่วนใหญ่อ่านหนังสือได้ก็ยอมจะใช้วิธีนี้ได้เช่นกัน

3.5 ในการแจกเอกสาร รู้สึกว่าความใกล้ชิดระหว่างเจ้าหน้าที่
กับชาวเขา จะไม่มีการเกิดประสบการณ์แบบตัวต่อตัว (face to face)
ซึ่งผลที่คาดว่าเขาจะยอมรับยอมไม่มีหรือมีน้อยลง

แต่อย่างไรก็ตาม แม้ว่าบางอย่างจะใช้ได้ก็ในกรณีหนึ่ง บางอย่างอาจจะ
ใช้ได้ก็ในกรณีอื่น ๆ ถ้าเรานำมาปรับปรุงแก้ไข หรือมาใช้รวมกัน ผลที่ได้น่าจะดี
ขึ้นกว่าเดิม ซึ่งเราน่าจะได้ศึกษากันอีกทีหนึ่ง

4. ผู้ที่ชาวเขาไว้วางใจในการที่จะหวังไปปรึกษาปัญหาต่าง ๆ ในเรื่องการเกษตรนั้น ได้แก่เพื่อนบ้านด้วยกัน ซึ่งแน่นอนเพราะว่า

4.1 เป็นพวกเดียวกันเอง ความไว้วางใจเชื่อใจย่อมมีมาก อีกอย่างหนึ่งก็รู้สึกว่าเป็นปัญหาเล็ก ๆ น้อย ๆ ไม่ถึงเป็นถึงตาย ดังนั้นก็ไม่ควรจะมาหาเจ้าหน้าที่ให้บ่อยนัก ซึ่งในบางครั้งการสนทนากับเจ้าหน้าที่มากเกินไปก็จะให้โทษแก่ตัวเอง เพราะอาจจะถูกฝ่ายตรงข้ามมองไปว่าเป็นสายลับให้แก่ฝ่ายรัฐบาลได้

4.2 ภาษาพูดที่ใช้สื่อความหมาย มีความสำคัญมาก สามารถเข้าใจกันได้ดีกว่า เพราะได้ใช้ถ้อยคำเป็นที่เข้าใจและลึกซึ้งได้ดีกว่าเจ้าหน้าที่ ซึ่งชาวเขาบางคน อาจจะฟังภาษากลางไม่ค่อยเข้าใจเลย

4.3 เป็นการพบปะสังสรรค์กันธรรมดา ซึ่งในบางครั้งอาจจะสอดแทรกพูดคุยเรื่องปัญหา ทางด้านการเกษตรเข้าไปโดยไม่รู้ตัว ซึ่งก็มีอยู่โดยทั่วไป บางคนก็อาจจะอาย หรือไม่กล้าที่จะมาหาเจ้าหน้าที่

4.4 จำนวนเจ้าหน้าที่น้อย แต่ละแผนกอาจจะมียุคนหนึ่ง หรือสองคน ดังนั้นการที่จะเข้าถึงตัวประชากรชาวเขา ก็ย่อมทำได้ไม่บ่อยนัก

ดังนั้นสิ่งที่ควรคำนึงก็คือ การพยายามให้ความรู้ที่ถูกต้องแก่ทุกคน เมื่อชาวเขาหันไปปรึกษากันก็จะได้รับความรู้ที่ถูกต้อง ไม่ใช่ได้ความรู้ผิด ๆ ถูก ๆ หรือยังใช้วิธีการเก่า ๆ อยู่ จะทำให้การแพร่เทคนิคใหม่ทางการเกษตรของเจ้าหน้าที่ได้ผลไม่เต็มที่เท่าที่ควร

✓ แต่อย่างไรก็ตาม ชาวเขายังให้ความเชื่อมั่นในตัวเจ้าหน้าที่รองลงมา จากเพื่อนบ้าน เพราะเจ้าหน้าที่เป็นบุคคลที่เข้าไปเผยแพร่เป็นต้นตำรับ ดังนั้นก็พอจะมีส่วนทำให้ชาวเขาบางกลุ่มคิดว่า ถ้าปรึกษากับเจ้าหน้าที่จะดีกว่า ซึ่งมีอยู่ถึงร้อยละ 30.33 และที่สำคัญคือกลุ่มของพ่อค้าที่ต้องการขายสินค้าของตัวเอง ย่อมจะอธิบายสรรพคุณ หรือประโยชน์ต่าง ๆ ของสินค้า ซึ่งจะสังเกตได้ทั่วไป แม้แต่สังคมชาวนาธรรมดา

✓ ตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่า "การเปลี่ยนแปลงเทคนิคทางการเกษตรจะเริ่มจากผู้ที่ยอมรับก่อนแล้วจึงค่อยกระจายออกไป" ซึ่งจากการค้นคว้าของ สุนีย์ ทองอินทร์เล็ก และบุญเลิศ สกลสุชาติ ก็พบว่าสิ่งใหม่ ๆ นั้นแพร่ไปจากผู้ที่ยอมรับเอาไปใช้ก่อน เมื่อคนอื่นมาเห็นจึงนำไปใช้เป็นการเลียนแบบกัน ซึ่งการเกษตรของชาวเขาก็คือเป็นเช่นเดียวกัน เพราะจะสังเกตได้ว่า เมื่อเกิดมีปัญหาทางการเกษตร หรือต้องการทราบเกี่ยวกับอะไร ชาวเขาก็จะซักถามกันก่อน ดังนั้นความรู้ทางการเกษตรจะแพร่กระจายออกไปจากผู้ที่ยอมรับ และนำไปใช้จนได้ผล คนอื่นจึงได้นำไปใช้อีกทอดหนึ่ง

5. ชาวเขาไม่พอใจในการที่เจ้าหน้าที่เข้าไปเกี่ยวข้องเปลี่ยนแปลงความรู้สึกนึกคิดของเขาถึงร้อยละ 37.88 เหตุที่เขาไม่พอใจเพราะว่า

5.1 แนวความคิดบางอย่างไปขัดกับความเชื่อถือดั้งเดิมหรือจารีตประเพณีของเขา ซึ่งเมื่อขัดกับของเก่าที่ฝังแน่นอยู่ในแนวความคิด มีอิทธิพลมากกว่าประกอบกับการนับถืออาวโศเครงครัด ดังนั้นความคิดที่จะขัดแย้งจึงมีมากกว่า

5.2 รัฐบาลได้เลิกการปลูกฝิ่น ซึ่งเป็นพืชเงินที่หารายได้ให้แก่ชาวเขาอย่างมาก แล้วไม่สามารถที่จะหาพืชใดที่ให้ผลเป็นเงินมากเท่า ๆ กับฝิ่น ดังนั้นชาวเขาจึงไม่พอใจ

5.3 การไปจำกัดที่ทำมาหากินเพราะแตกอนเคยทำอย่างอิสระเสรี เมื่อมาถูกจำกัดเขตเข้า จะรู้สึกของคับใจได้

5.4 ทำให้เกิดงานจุกจิก เพิ่มขึ้นจากเดิม ต้องมีการเอาใจใส่ทะนุบำรุงต่าง ๆ แตกอนเคยอยู่ว่าง ๆ สุขสบาย ปล่อยละเลยไว้ตามธรรมชาติ ไม่ต้องทำงานมาก แต่เทคนิคใหม่ ๆ บางครั้งต้องอาศัยการเอาใจใส่ดูแลตลอดเวลา

5.5 การลงทุนมีเพิ่มขึ้น เช่นเขาต้องซื้อปุ๋ย ซื้อยาปราบศัตรูพืช อาหารสัตว์จำพวกวัว ซึ่งแตกอนเขาเคยปล่อยหากินเองตามธรรมชาติไม่ต้องลงทุนอะไรมากนัก

แต่อย่างไรก็ตาม ชาวเขาที่พอใจกับการที่เจ้าหน้าที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับ
ถึงร้อยละ 43.09 ซึ่งมีมากกว่า เพราะเจ้าหน้าที่ให้ความเป็นกันเอง และนำ
พันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ไปแจกฟรี ทำให้เขาได้รับประโยชน์บ้างเล็กน้อย ๆ และ
พวกท้าวตั่วเฉย ๆ ก็ถึงร้อยละ 19.03 ดังนั้นพวกที่มีปฏิกริยาในทางลบจึงมี
น้อยกว่าครึ่งเสียอีก ซึ่งเราต้องพยายามที่จะดึงพวกนี้มาเป็นพวกที่ไม่มีปฏิกริยา
ให้ได้มากที่สุด

ข้อเสนอแนะจากการค้นคว้า

1. ระบบโรงเรียน รู้สึกว่านักเรียนชาวเขาได้นำความรู้ที่ได้จากการ
เล่าเรียนมาปรับปรุงแนะนำการทำการเกษตรของครอบครัวตัวเองได้มากพอสมควร
จะสังเกตเห็นได้ว่าผู้ปกครองบางคนถึงกับยอมรับว่าตัวเองได้แนวความคิดมาจากลูก
และตัวชาวเขาเองบางคนก็ได้เล่าเรียนถึง ป.7 แล้วไปเป็นหัวหน้าครอบครัวก็มี
ซึ่งก็ได้นำความรู้ที่ตัวเองได้รับจากโรงเรียนไปปรับปรุงงานเกษตรของตัวเอง ดังนั้น
รัฐบาลพึงเอาใจใส่ต่อโรงเรียนของชาวเขาให้ได้มากเป็นพิเศษ โดยการบรรจุวิชา-
ชีพลงไปด้วย หรือมีครู หรือผู้เชี่ยวชาญจริง ๆ ไปให้ความรู้ จะทำให้เพิ่มประโยชน์
ขึ้นอีก

2. พอล่าซึ่งมาติดต่อกับชาวยุ้ย ก็เป็นกลุ่มบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งที่ชาวเขาให้
ความไว้วางใจมากพอ ๆ กับเจ้าหน้าที่เพราะเหตุว่าพอล่ามักจะเป็นกันเองและเข้ากับ
ชาวเขาได้ดีกว่า เพราะชำนาญงาน และติดต่อกันมาช้านานแล้ว ไม่เหมือนกับ
เจ้าหน้าที่เพราะต้องผลัดเปลี่ยนกันอยู่บ่อย ๆ ดังนั้นเจ้าหน้าที่ฝ่ายรัฐบาลควรจะ
ควบคุมพอล่าให้มีการเสนอความรู้ที่ถูกต้องให้ โดยการที่เจ้าหน้าที่อบรมหรือติดต่อกับ
พอล่าอีกทีหนึ่ง ซึ่งจะเป็ผลดีต่อชาวเขาทางอ้อม

3. ความไม่พอใจของชาวเขา จากแบบสอบถามจะเห็นว่าชาวเขาไม่
พอใจอย่างยิ่งที่ให้เลิกปลูกฝิ่น เพราะฝิ่นเป็นพืชเศรษฐกิจของชาวเขา เมื่อห้ามแล้ว

ทางการก็ไม่ได้หาพืชชนิดอื่นที่ทำให้เขามีรายได้มากพอ ๆ กับมัน หรือเลี้ยงตัวเองได้ มาทดแทน ทำให้ขาดรายได้ จึงเป็นเหตุให้ชาวเขาไม่พอใจ และอีกอย่างหนึ่งก็คือ การไปแนะนำอะไรแล้วทำให้ต้องลงทุนมาก ต้องมีเวลาทำงานมากขึ้น ก็จะก่อให้เกิดความไม่พอใจทันที ซึ่งทางการจะต้องคิดหาวิธีทางที่จะทำอย่างไรก็กับปัญหา เหล่านี้ พิจารณาผลได้ผลเสียให้รอบคอบในการที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งลงไป

4. สิ่งที่เราคาดว่าจะจะเป็นประโยชน์ต่อชาวเขาคือระบบสหกรณ์ ในการซื้อ การขายสินค้า เพราะชาวเขามักจะไม่ทันพ่อค้าในเรื่องอย่างนี้ ทำให้เสียเปรียบ มีรายได้ตกต่ำลงไปอีก ถ้าทางศูนย์อพยพชาวเขารับจัดทำโครงการสหกรณ์ขึ้นอีกก็จะดีขึ้นมาก ซึ่งรวมทั้งการจัดหาอุปกรณ์เครื่องทุ่นแรงมาประจำหมู่บ้าน เป็นของกลางแล้วลัดกันเบิกไปใช้ จะช่วยลดต้นทุนการผลิตได้ และชาวเขาก็จะมีโอกาสได้ใช้เครื่องทุ่นแรงทั่วทุกคน ว่ากันตามจริงแล้วในเวลาสัมภาษณ์ถามความต้องการของชาวเขา เขาก็บอกว่าอยากจะได้ อยากจะมี แต่ไม่มีทุนพอจะซื้อได้ซึ่งชาวเขาบางคนก็หมดความพยายามที่จะคิดจะใช้เครื่องทุ่นแรง

5. ในการคัดเลือกบุคคลไปทำงานในศูนย์อพยพชาวเขารัฐบาล ควรจะพิจารณาเอาใจใส่จริงจัง เพราะถ้ามีพวกคอร์รัปชันหรือไปทำให้ชาวเขาไม่พอใจแล้วรู้สึกว่าเขาจะยึดอยู่อย่างนั้นเลย จะไม่ยอมเปลี่ยนแปลงทัศนคติอีก จะเป็นผลเสียต่อเจ้าหน้าที่ไปภายหลัง ซึ่งงานจะไม่ก้าวหน้าและชาวเขามักจะไม่ให้ความร่วมมือด้วย ไม่ว่าจะทำกิจกรรมอะไร

อีกประการหนึ่งชาวเขายอมรับว่า เจ้าหน้าที่มีส่วนทำให้เขาเกิดความรู้ และเปลี่ยนแปลงเทคนิคทางด้านการเกษตรมาก ดังนั้นรัฐบาลควรคัดเลือกบุคคลที่มีใจรักงานด้านนี้ หรือมีความเชี่ยวชาญจริง ๆ จึงจะเกิดผลดี

6. รายการวิทยุที่มีสถานีส่งรายการอยู่บริเวณใกล้เคียงที่ชาวเขาสามารถรับฟังได้ ปรากฏว่าสารคดี ความรู้เกี่ยวกับการเกษตรมีน้อยมาก ชาวเขารับว่าตัวเองไม่ค่อยได้รับความรู้จากการฟังวิทยุ เพราะรายการพอที่จะเข้าใจง่าย ๆ

ไม่มี ชาวเขาจึงหันไปฟังเพลงเลียบเป็นส่วนใหญ่ ถึงแม้ว่าชาวเขาจะมีเครื่องรับวิทยุยังไม่มาก แต่เราก็ควรเอาใจใส่โดยการเพิ่มรายการการเกษตรสำหรับชาวเขาขึ้น ซึ่งยังพอจะมีประโยชน์บ้าง ก็ว่าปล่อยให้ฟังเพลงอื่นไม่ก่อให้เกิดผลประโยชน์ทั้งด้านการเกษตรเลย

7. ควรส่งเสริมการใช้เวลาว่างหารายได้ ซึ่งทางเจ้าหน้าที่ควรจะมีการส่งเสริมอย่างจริงจัง พยายามสร้างงานให้แก่ชาวเขา เพราะชาวเขาส่วนใหญ่อยากทำงานเพื่อหาเงินเพิ่มเติมรายได้ แต่บางคนแม้จะอยากทำงาน ก็ไม่รู้จะไปทำงานอะไร ซึ่งเจ้าหน้าที่ควรจะคอยแนะนำ เช่น อาจจะส่งเสริมงานหัตถกรรม สิ่งทอชาวเขา เป็นต้น หรือส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว จัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างที่มีบริเวณอื่นได้จัดทำขึ้น ซึ่งจะทำให้ชาวเขาพอมีรายได้บ้าง

ขอบกพร่องในการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ได้ให้ผู้สัมภาษณ์เข้าไปช่วยเหลือหลายคน ซึ่งก่อนที่จะทำการสัมภาษณ์ก็ได้พยายามแนะนำไปแล้วอย่างครบถ้วน แต่เกรงว่าแต่ละคนจะมีวิธีการที่ผิดแตกต่างกันไปบ้าง ซึ่งบางครั้งอาจจะทำให้ผลคลาดเคลื่อนบ้างเล็กน้อย ซึ่งก็ได้พยายามขจัดโดยการมาพบคุยกันหลังจากกลับมาจากการสัมภาษณ์แต่ละวัน ซึ่งทุกคนก็พยายามที่จะให้เกิดความแตกต่างกันน้อยที่สุด
2. การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจทำเพียงจุดเดียว ซึ่งควรจะได้จัดทำเป็นการเปรียบเทียบกับหมู่บ้านชาวเขาอื่น ๆ หรือชาวพื้นราบอื่น ๆ ที่อยู่ใกล้เคียง
3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยน้อยมาก เราควรจะได้พิจารณาตัวแปรอื่น ๆ ที่คิดว่าจะมีผลต่อการยอมรับเทคนิคใหม่ทางการเกษตรของชาวเขา

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรจะได้มีการวิจัยเปรียบเทียบกันในระหว่างหมู่บ้านชาวเขาแห่งอื่น ๆ หรือเปรียบเทียบกับชาวพื้นราบที่อยู่ใกล้เคียง
2. ควรใช้ตัวแปรที่จะศึกษาหลาย ๆ ตัวแปร จะทำให้เราทราบได้ชัดเจน ตรงประเด็นว่า อะไรก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้อย่างจริงจังและยั่งยืนกว่า

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กรมประชาสัมพันธ์. คำบรรยายสรุปเรื่องการพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา,
เอกสารโรเนียว 2513.

กรมประชาสัมพันธ์. แผนพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา จังหวัดเพชรบูรณ์
ปีงบประมาณ 2519. เอกสารโรเนียว 2519.

กองสงเคราะห์ชาวเขา, กรมประชาสัมพันธ์. เอกสารโรเนียวประกอบการ
รายงาน ปีงบประมาณ แผนพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา จังหวัดเพชรบูรณ์
ไม่ปรากฏหลักฐานอื่น

ชจคภัย บุรุษพัฒน์. ชาวเขา โรงพิมพ์แพร่พิทยา อินเตอร์เนชั่นแนล ห.จ.ก.
2518, 348 หน้า.

———— " ——— ปัญหาชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย โรงพิมพ์แพร่พิทยา 2515,
356 หน้า.

คณะกรรมการปราบปรามยาเสพติดให้โทษ. หนังสือที่ 323/2510 ลงวันที่ 13
ธันวาคม 2510. เรื่องการสำรวจความต้องการทางเศรษฐกิจและสังคม
ของประชากรชาวเขาทางภาคเหนือของประเทศไทย ถึง ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี

คณะสำรวจสหประชาชาติ. รายงานการสำรวจความต้องการทางเศรษฐกิจและ
สังคมชน อานาบริเว้นที่ปลูกฝิ่นของประเทศไทย โรงพิมพ์สำนักทำเนียบ-
นายกรัฐมนตรี 2511, 50 หน้า.

คณะอาจารย์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ลักษณะบางประการของ
สถาบันสังคมไทยที่เป็นอุปสรรคต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย,
กรุงสยามการพิมพ์ 2515, 189 หน้า.

ชมรมศึกษา และวิจัยชาวเขา สโมสรนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิจัยชาวเขา
ปี 2512-15 ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์. 2517, 399 หน้า.

นพบุรี พันธุ์พ่าย. ชาวเขาและกามพิสดารร้อยแปด เล่ม 2 โรงพิมพ์ประพันธ์สาส์น,
2511, 158 หน้า.

บุญเลิศ สดสุขชาติ. การศึกษารูปแบบของการแพร่กระจายสินค้าใหม่ ๆ ไปสู่
ประชาชนในหมู่บ้านชนบท เขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัด
มหาสารคาม ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. เสนอต่อวิทยาลัยวิชาการศึกษา
ประสานมิตร, 2516, 103 หน้า.

ฉวน สายยศ และอังคณา ตันติรัตนานนท์. สถิติการศึกษา. สำนักพิมพ์
วัฒนาพานิช พระนคร. 2515, 280 หน้า.

✓ วรรณ จารุทัศน์. ศึกษาเปรียบเทียบลักษณะการดำรงชีวิตของครอบครัวที่ใช้
เทคนิคใหม่ในการทำนากับครอบครัวที่ทำนาแบบดั้งเดิม ในเขตตำบลเลม็ด
และตำบลเขากรบ อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม.
เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. 2519, 79 หน้า.

สุเทพ สุนทรเกสัช. สังคมวิทยาของหมู่บ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โรงพิมพ์
สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย. 2511, 425 หน้า.

✓ สุนัย ทองอินทร์เล็ก. การศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบของการกระจายความคิดใหม่
ไปสู่ชาวมุสลิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม.
เสนอต่อวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร. 2517, 47 หน้า.

✓ สุพัตรา สุภาพ. ปัญหาสังคมไทย. ไทยวัฒนาพานิช 2515, 177 หน้า.

สว่าง เติงคพันธ์ วิทยุกระจายเสียงกับนักส่งเสริมการเกษตร, วารสารส่งเสริม
การเกษตร ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 เดือนธันวาคม-มกราคม 2519.

แสง เสนาณรงค์ ผู้นำชนบทของประเทศไทย, โรงพิมพ์สำนักทำเนียบ-
นายกรัฐมนตรี, 2514, 93 หน้า.

Batten, T.R., Communities and their Development, London, Oxford
University Press 1957, 298 pp.

Fleckenstein, Friedrich W. Von, Adoption of Agricultural Innovation
in a Northeastern Thai Village, Doctor, Thesis University
of Hawaii, 1971, 353 pp.

Geddes, William R, The Hill tribe of Thailand, SEATO RECORD,
December 1965

Goldsen, Rose K. and Ralis Max, Factor Related to Acceptance of
Innovation in Bang Chan Thailand, Cornell University,
Ithaca, New York, 1957, 79 pp.

Hagerstrand, Torsten, Innovation Diffusion as a Spatial Process,
the University of Chicago Press, Chicago 1967, 334 pp.

Johnson, Palmer O, and Jackson, Robert W.B., Introduction to
Statistical Methods, Prentice-Hall, Inc., New York, 1953,
357 pp.

Lenski, Gerhard and Jean, Human Societies, New York McGraw-Hill
Book Company, 1974, 238 pp.

Lewin, Kurt, Human Relation, Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-
Hall Inc., 1966, 412 pp.

Mark, Thomas A., The Meo Hill Tribe Problem in North Thailand,
Asian Survey, October 1973

Robertson, Thomas S., Innovation Behavior and Communication, Holt Rinehart and Winston, New York, 1971, 331 pp.

Roger, Everett M., Social Change in Rural Society, Appleton-Century-Crofts, New York, 1960, 490 pp.

Roger, Everett M., Diffusion of Innovation, New York Free Press 1968, 367 pp.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

รายละเอียดเกี่ยวกับผู้ตอบสัมภาษณ์

ชื่อ อายุ ปี

สมาชิกในครอบครัว คน เป็นชาย คน หญิง คน

อาชีพ

ข้อความข้างล่างนี้ให้ท่านขีดเครื่องหมาย ✓ ตรงช่องนั้นแล้วมาเลือกข้อความทางขวามือที่ทำให้สาเหตุที่ท่านเห็นด้วย ถ้ามีสาเหตุที่ไม่ตรงกับช่องเหล่านั้นขอให้เขียนช่องอื่น ๆ ระบุ

สาเหตุที่ทำให้คิดเช่นนั้น :

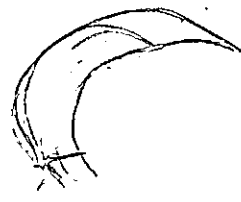
รายการ	ได้ความรู้จากลูกที่โรงเรียน	ฟังจากวิทยุ	เจ้าหน้าที่แนะนำ	เพื่อนบ้านแนะนำ	อื่น ๆ)
1. ปัจจุบันการปลูกพืชของท่านเปลี่ยนจากเดิมหรือไม่ ☒ เปลี่ยน ☐ ไม่เปลี่ยน					
2. ในการทำไร่นาที่ท่านย้ายที่เรื่อย ๆ ไร่หรือไม่ ☐ ย้าย ☒ ไม่ย้าย					
3. บริเวณไร่นาของท่านได้มาจากที่ใด ☐ เลือกเอาเอง ☒ ทางกรมกำหนดให้					
4. หลังจากที่ท่านถางไร่แล้วทำอย่างไร ☐ เฝ้า ☒ ไม่เฝ้า					

สาเหตุที่ทำให้คิดเช่นนั้น

รายการ	ได้ความรู้ จากลูกที่ โรงเรียน	ฟังจาก วิทยุ	เจ้าหน้าที่ แนะนำ	เพื่อนบ้าน แนะนำ	อื่น ๆ
5. ก่อนที่ท่านลงมือปลูกพืชท่านทำอย่างไร ☒ ใจ- ☐ ปลุกเลย -หรือใช้จอบพรวนดิน					
6. ในการทำแปลงปลูกพืชท่านทำอย่างไร ☒ ทำตามคำแนะนำ ☐ ทำแบบเดิม					
7. พืชที่ท่านปลูกได้พันธุ์มาจากไหน ☐ เก็บพันธุ์เอง ☒ ได้จากเจ้าหน้าที่					
8. ในการปลูกพืชท่านหว่านเมล็ดอย่างไร ☒ แยกชนิดของพืช ☐ ปนกัน					
9. เมื่อพืชที่ท่านปลูกขึ้นเป็นต้นแล้วทำ อย่างไร ☒ กำจัดวัชพืชใส่ปุ๋ย ☐ ไม่ทำอะไรเลย ☐ กำจัดวัชพืช					
10. ถ้ามีศัตรูพืชระบาดท่านทำอย่างไร ☒ ใช้ยาปราบ ☐ ทำตามคำแนะนำ					

สาเหตุที่ทำให้เลิกเรียน

รายการ	ได้ความรู้ จากลูก โรงเรียน	พึงจาก วิทยุ	เจ้าหน้าที่ แนะนำ	เพื่อนบ้าน แนะนำ	อื่น ๆ
11. หลังจากที่ท่านปลูกพืชแล้วเวลาที่เหลือทำอย่างไร ☒ เอาใจใส่ดูแลตลอดเวลา ☐ กล้วยเป็นครั้งคราว					
12. หลังจากที่ท่านว่างจากงานไร่แล้วท่านทำอย่างไร ☒ ทำงานหารายได้ ☐ อยู่เฉย ๆ					
13. ในการเก็บเกี่ยว ท่านคิดว่าควรใช้เครื่องมืออย่างไร ☒ ใช้อุปกรณ์ ☐ ทำแบบเดิม					
14. หลังจากเก็บเกี่ยวแล้วท่านทำอย่างไรกับผลิตผล ☐ เก็บไว้บริโภค ☒ ขาย					
15. หลังจากการเก็บเกี่ยวแล้วท่านจัดการอย่างไรกับไร่ของท่าน ☒ ปลูกพืชชนิดอื่นอีก ☐ ปล่อยทิ้งไว้					
16. ถ้าท่านเลือกพันธุ์เอง ท่านทำอย่างไร ☒ เลือกเอาผลที่สมบูรณ์ ☐ ไม่เลือกเลย					

สาเหตุที่ทำให้คิดเช่นนั้น

รายการ	ได้ความรู้ จากลูกที่ โรงเรียน	ฟังจาก วิทยุ	เจ้าหน้าที่ แนะนำ	เพื่อนบ้าน แนะนำ	อื่น ๆ
17. ท่านคิดว่าควรเปลี่ยนพันธุ์พืชของท่านหรือไม่ ☒ ควรเปลี่ยน ☐ ไม่ควรเปลี่ยน					
18. พืชที่ท่านปลูกนอกจากข้าวแล้ว ท่านเลือกพืชชนิดใด ☐ ตามที่ตลาดต้องการ ☐ ตามแต่สะดวก					
19. ถ้าท่านจะขายผลผลิตท่านจะทำอย่างไร ☐ แลกเปลี่ยนกันเอง ☐ ขายให้หน่วยงานของนิคม					
20. เมล็ดพันธุ์ท่านมีวิธีเก็บอย่างไร ☐ ทำไว้แบบเดิม ☐ คลุกยาฆ่าแมลง					
21. ถ้างานโร่มากจนทำไม่ไหว ☐ ใช้เครื่องทุ่นแรง ☐ ระดมแรงงานทั้งบ้าน					
22. ท่านอยากจะมาดูชาวพื้นราบทำการเกษตรหรือไม่ ☐ อยากดู ☐ ไม่อยากดู					

สาเหตุที่ทำให้คิดเช่นนั้น

รายการ	ได้ความรู้ จากลูกที่ โรงเรียน	ฟังจาก วิทยุ	เจ้าหน้าที่ แนะนำ	เพื่อนบ้าน แนะนำ	อื่น ๆ
23. ในการทำงานท่านคิดว่าใช้วิธีใดจะทუნ เวลาได้ดีกว่า ☐ ใช้อุปกรณ์ช่วย ☐ ไม่ใช้อุปกรณ์เลย					
24. ในการทำงานท่านคิดว่าควรจะมีคนมาช่วย แนะนำหรือไม่ ☐ ควรจะมี ☐ ไม่ควรมี					
25. ท่านคิดว่าวิธีการเกษตรของท่านขณะนี้ เป็นอย่างไร ☐ ดีอยู่แล้ว ☐ อยากจะปรับปรุงไปเรื่อย ๆ					
26. ในขณะที่ท่านทำไร่ ท่านเลี้ยงสัตว์ด้วย หรือไม่ ☐ เลี้ยง ☐ ไม่เลี้ยง					
27. ถ้าท่านเลี้ยงสัตว์ ท่านได้พันธุ์สัตว์จากใคร ☐ จัดหาเอง ☐ ทางการแจก					
28. สัตว์ที่ท่านเลี้ยงไว้ ใช้ทำอะไร ☐ เป็นอาหาร, ใช้งาน ☐ ขาย					

สาเหตุที่ทำให้คิดเช่นนั้น

รายการ	ได้ความรู้ จากลูกที่ โรงเรียน	ฟังจาก วิทยุ	เจ้าหน้าที่ แนะนำ	เพื่อนบ้าน แนะนำ	อื่นๆ
29. ถ้าสัตว์ที่เลี้ยงไว้เป็นโรคระบาด ท่านทำอย่างไร ☐ ปลอมให้หายเอง ☐ ไขว่คว้ารักษา					
30. ท่านเลี้ยงสัตว์แบบใด ☐ ปลอมให้หากินเอง ☐ ทำคอกแล้วให้อาหาร เป็นเวลา					

ตอนที่ 2

ในเรื่องการทำงานของเจ้าหน้าที่ท่านคิดว่าควรจะให้เจ้าหน้าที่ทำอะไร

	กระทำกับกลุ่มตัวอย่าง	แจกเอกสาร	อธิบาย	สาริต
1. การเตรียมพื้นที่ทำไร่				
2. การเตรียมแปลงเพาะปลูก				
3. การเพาะต้นกล้า				
4. การปลูกพืช				
5. การกำจัดวัชพืช				
6. การใส่ปุ๋ย				
7. การดูแลรักษา				
8. การกำจัดแมลง				
9. การเก็บเกี่ยวผลผลิต				
10. การรักษาสีผลผลิต				
11. การคัดเลือกพันธุ์พืชและสัตว์				
12. การเก็บรักษาพันธุ์พืช				
13. การป้องกันโรคระบาด				
14. การเก็บรักษาเครื่องมือ				
15. การถนอมอาหารที่ได้จากพืชและสัตว์				
16. การผสมอาหารสัตว์				
17. การทำคอกสัตว์				
18. การดูแลลูกสัตว์				

ตอนที่ 3

ท่านจะปรึกษาใคร โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงความจริง

	เจ้าหน้าที่	พ่อค้า	เพื่อนบ้าน	อื่น ๆ
1. ในกรณีที่ท่านมีปัญหาการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์				
2. ในกรณีท่านต้องการพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์				
3. ในกรณีต้องการเงินทุน				
4. ในกรณีต้องการยารักษาโรคแมลง				
5. ในกรณีต้องการขายผลผลิต				
6. ในกรณีต้องการคัดเลือกพันธุ์พืชและสัตว์				
7. ในกรณีต้องการเก็บรักษาพันธุ์พืช				
8. ในกรณีที่โรคของพืชและสัตว์ระบาด				
9. ในกรณีที่เลือกชนิดของพืชและสัตว์				
10. ในกรณีที่ต้องการเตรียมดิน				

ตอนที่ 4

ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรในกรณีต่อไปนี้

	ชอบ	ไม่ชอบ	เฉย ๆ
1. ให้เลิกปลูกฝิ่น			
2. จำกัดขอบเขตของที่ทำกิน			
3. แนะนำการปลูกพืช			
4. แนะนำการขายผลิตภัณฑ์			
5. แนะนำการคัดเลือกพันธุ์			
6. แจกพันธุ์พืช และสัตว์			
7. ช่วยปราบศัตรูพืชและสัตว์			
8. แนะนำให้เตรียมแปลงพืชและ คอกสัตว์ให้ถูกต้อง			
9. แนะนำการทำปุ๋ยและการใช้ปุ๋ย			
10. แนะนำชนิดของพืช			
11. แนะนำการหาอาหารสัตว์			

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล นายไพโรจน์ ราชพรหมมินทร์

วัน เดือน ปี เกิด 15 กันยายน 2493

สถานที่เกิด 19 หมู่ที่ 9 ตำบลวังบาล อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์
การศึกษา

- พ.ศ. 2504 ได้รับประกาศนียบัตรประโยคประถมศึกษาจากโรงเรียน
บ้านวังบาล อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์
- พ.ศ. 2507 ได้รับประกาศนียบัตรประโยคประถมศึกษาตอนปลายจาก
โรงเรียนสี่แยกวังบาล อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์
- พ.ศ. 2510 ได้รับประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนต้นจากโรงเรียน
หล่มเก่า อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์
- พ.ศ. 2512 ได้รับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาตอนต้น จากวิทยาลัยครู
พิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก
- พ.ศ. 2514 ได้รับประกาศนียบัตรประโยคครูพิเศษมัธยม
- พ.ศ. 2517 ได้รับปริญญาการศึกษาบัณฑิต (เกียรตินิยม) จาก
วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร
- พ.ศ. 2520 ได้รับปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต จากมหาวิทยาลัย-
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ประสบการณ์ในการทำงาน

รับราชการครูสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ดำรงตำแหน่ง
หัวหน้าหมวดวิชาสังคมศึกษา โรงเรียนบ้านหล่มเก่า
อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ ตั้งแต่ปี 2512 จนถึง
ปัจจุบัน